

«ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ СЕНІМДІ СЕРІККЕ АЙНАЛАДЫ»

– «Нөлдік төзімділік» саясаты
Шымкент қаласында қалай жүзеге асып жатыр?

– «Нөлдік төзімділік» қағидаты біздің күнделікті қызметіміздің негізгі ұстанымдарының біріне айналды. Қоғамдық орындарда болған кез келген құқық бұзушылыққа полиция бейқам қарамайды. Бұл бағытта Шымкент қалалық полиция департаментінің барлық жеке құрамы толықтай жұмылдырылған. Әсіресе Жедел басқару орталығына шығарылған бейнебақылау камераларының мүмкіндігі зор. Камералар арқылы қоғамдық орындардағы әкімшілік құқық бұзушылықтар дер кезінде тіркеліп, тиісті хаттамалар толтырылады. Сонымен қатар құқық бұзушылықтың алдын алу мақсатында жүйелі түрде профилактикалық іс-шаралар өткізіліп келеді. Полицияның жедел әрекет етуі қылмыстарды ізін суытпай ашуға жағдай жасап отыр.

Осы кешенді шаралардың нәтижесінде қаладағы қоғамдық тәртіп айтарлықтай жақсарғаны сеніммен айтуға болады. Мәселен, «Нөлдік төзімділік» қағидасын іске асыру аясында және әкімшілік құқық бұзушылықтарға қатысты биыл 8 айда Шымкент қаласы ПД Жедел басқару орталығының бейнебақылау камералары арқылы 54 312 құқықбұзушылық дерегі анықталды. Соның ішінде көшелер мен адам көп жүретін орындарда қоқыс тастаудың – 2499, қоғамдық орындарда мас күйде жүргендерге қатысты – 803, қайыршылықпен айналысудың – 1018, жол қозғалысы ережесін бұзудың – 45 789 және басқа да құқық бұзушылықтардың 4203 дерегі белгілі болды.

Бұл көрсеткіштер қоғамдық тәртіпті нығайтуда бейнебақылау жүйесінің, цифрлық технологиялардың және «нөлдік төзімділік» қағидатын қатаң сақтаудың маңызын айқын көрсетеді. Полиция департаменті әрбір құқық бұзушылыққа ерекше назар аударып, оның алдын алу бағытында тұрақты профилактикалық жұмыстар атқарады. Сонымен бірге тәулігіне тіркелген қылмыстарды жедел ашу ісі үздіксіз жүргізіледі.

(Жалғасы 2-бетте)

(Жалғасы 6-бетте)

БҮГІНГІНІҢ БАС ТАҚЫРЫБЫ

ЖАҒАНДЫҚ БАСҚАРУ БАСТАМАСЫ: «БІР БЕЛДЕУ, БІР ЖОЛ»

Президент Қасым-Жомарт Тоқаев БҰҰ Бас Ассамблеясының 80-сессиясы аясында ҚХР-дың жаһандық даму және жаһандық басқару саласындағы бастамалары бойынша кеңесіне қатысып, сөз сөйледі. Іс-шара «Жаһандық дамудың жарқын келешегін бірлесе құру, бастапқы ұмтылыстарға адалдық» тақырыбына арналды.

АЛАҢЖҰРТ

ЕСІРТКІ ТҰТЫНҒАН АНАДАН САУ ҰРПАҚ ТУЫЛУЫ КҮМӘНДІ

Қазақстан халқы Ассамблеясы жанындағы Аналар кеңесінің «Салауатты сана» жобасы аясында тағы бір форум өтті. Мемлекет басшысы ұйымның 33-сессиясында қоғамдағы бес кеселді түстеп атап, оларға қарсы ымырасыз күрес жүргізу қажеттігін міндеттеген болатын. Олар тұрмыстық зорлық-зомбылық, лудомания, нашақорлық, ысырапшылдық және вандализм. Аналар кеңесі ұйымының төрағасы, қоғам қайраткері Назипа Шанайдың жетекшілігімен осы тапсырманы жүзеге асыру мақсатында «Салауатты сана» жобасы әзірленген еді.

«Нашақорлық – тұрақтылыққа қатер»

Бүгінде бұл бағдарлама аясында өңірлерде көптеген шара өтуде. Соның ауқымды бес кеселге арналған республикалық форумдар. Кезекті «Нашақорлық – тұрақтылыққа қатер» деген тақырыптағы алқалы жиынға Қарағанды қаласы таңдалып алынды. Бұл әрине, кездейсоқтық емес.

Аналар кеңесінің төрағасы Назипа Ыдырысқызының айтуынша, көмірлі мекен нашақорлықтың алдын алу мен оған қарсы күресті жандандырудың үлкен әлеуеті бар шаһар. Қалада тұрмыстық зорлық-зомбылықпен есірткі қылмысына қатысты мамандарды даярлайтын жарты ғасырлық тарихы бар ИИМ академиясы орналасқан. Бұл оқу орнында бүгінгі таңда әйелдер тергеушілік мамандықты көптеп игеруде. Сонымен қатар Қарағандыда адамның қанындағы кез

келген есірткі затын анықтай алатын бірегей зертханасы бар медицина университеті жұмыс істейді. Мұнда нашақорлыққа қарсы іс-қимыл бойынша ауқымды ғылыми және білім беру бағдарламасы жүзеге асырылуда.

Мәселен, оқу орны есірткі заттарын анықтау бойынша зертханалық зерттеулерді дамытып қоймай, диагностика мен алдын алудың инновациялық әдістерін енгізеді. Есірткіге тәуелділікті емдеумен қатар жастар және ата-аналармен тәрбие, түсіндіру жұмысын жүргізуге қабілетті жаңа буын мамандарын-дәрігерлерді, психологтарды, аддиктологтарды дайындайды. Мұның сыртында өңірде нашақорлықтың алдын алып, тосқауыл қою бағытында атқарылып жатқан жұмыс көп. Сондықтан Қарағанды – республикадағы осы келеңсіз құбылысқа қарсы күрес орталығы ретінде танылып, тәжірибесі таратылу керек.

Қатаң жазамен қылмысты азайту мүмкін емес

Форум барысында аймақтың бұл мәртебеге әбден лайық екеніне көз жете түсті. Жалпы, нашақорлық – қазіргі заманның ең күрделі әлеуметтік қатері. Нашақорлықтың зардабы көпқырлы. Бұл тек адамның физиологиялық денсаулығына ғана емес, психикалық тұрақтылығына, әлеуметтік әлеуетіне, отбасылық қарым-қатынасына тікелей қауіп төндіреді. Жастардың арасында ұзақ мерзімді есірткі тұтынудың артуы елдің интеллектуалдық және демографиялық әлеуетін әлсіретіп, қылмыс деңгейін өсіреді. Сондықтан бұған қарсы біздің елімізде күрес шаралары белгілі даңгейде қабылданған. Олардың бастысы әрине, заңнамалық талаптың қатайтылуы. 2025 жылы қабылданған заңнамалық өзгерістер есірткі өндірісі, тасымалы және сатылымына қатысты жазаны күшейтті. Ірі көлемдегі айналым үшін 15-20 жылға дейін немесе өмір бойы бас бостандығынан айыру жазасы көзделген. Сонымен бірге алғаш рет шағын көлемде заң бұзғандарға әкімшілік жауапкершілік қолдану мүмкіндігі қарастырылды.

(Жалғасы 5-бетте)

2-бет

«Adilet» – атқарушы өндіріске
жедел қол жеткізу мүмкіндігі

3-бет

«Өңір экологиясын
сауықтыруға мүдделіміз»

4-бет

Әділетті қоғам және
еңбек қауіпсіздігі

БҮГІНГІНІҢ БАС ТАҚЫРЫБЫ

ЖОҒАРҒЫ СОТ

ЖАҒАНДЫҚ БАСҚАРУ БАСТАМАСЫ: «БІР БЕЛДЕУ, БІР ЖОЛ»

(Соңы. Басы 1-бетте)

Мемлекет басшысы аса маңызды әрі дер кезінде ұйымдастырылған жиын үшін Қытай тарапына ризашылығын білдірді.

– Біз ҚХР Төрағасы Си Цзиньпиннің көреген басшылығы мен анағұрлым әділ, инклюзивті әрі тиімді халықаралық ынтымақтастық орнатуға бағытталған күш-жігерін жоғары бағалаймыз. Осы орайда Қазақстан геосаяси және экономикалық сын-қатерлерге жауап беретін Қытайдың жаһандық бастамасын толығымен құптады, – деді Президент.

Бұдан кейін Қасым-Жомарт Тоқаев Орнықты даму мақсаттарына тезірек жетуге ықпал ететін Жаһандық даму бастамасына (Global Development Initiative) еліміздің қолдау көрсететінін жеткізді.

– Бұл ҚХР Төрағасы Си Цзиньпиннің Тяньцзинде өткен Шанхай ынтымақтастық ұйымы саммитіндегі Қытайдың кейінгі стратегиялық ұсынысына – Жаһандық басқару бастамасына (Global Governance Initiative) сай келеді. Аталған бастама тұрлаусыз әлемге оң әсер етіп, көптеген елдің мақсат-мұратына айқын жетуге көмектеседі. Осы ретте негізгі рөлді Біріккен Ұлттар Ұйымы атқаратын болады, – деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Бұл бастама егемендік теңдігін қамтамасыз ету, халықаралық құқық үстемдігі, көпжақты институттарды нығайту, сондай-ақ адамдардың игілігі мен мүдделерін қорғауға бағытталған әлемдік тәртіпті ілгерілету секілді өзекті мәселелердің шешімін ұсынады.

– Жаһандық басқару бастамасы, ең алдымен, цифрлық технологияға, қауіпсіз киберкеңістікке және ғарыш кеңістігіне әділ қол жеткізуді қамтамасыз етеді. Бұл нормативтік-құқықтық база мен жаңанды интеллектіні пайдаланудың этикалық стандарттарын әзірлеу тұрғысынан өте өзекті. Осы орайда Қазақстан Қытайдың Жасанды интеллект саласындағы ынтымақтастық бойынша жаһандық ұйым құру жөніндегі ұсынысын қолдайды, – деді Мемлекет басшысы.

Сондай-ақ Президент Жаһандық басқару бастамасы 150-ден астам ел қосылған «Бір белдеу, бір жол» стратегиясының міндеттерімен үндес екенін жеткізді. Сөз соңында Қасым-Жомарт Тоқаев жаһандық бастаманы жүзеге асыру аясындағы ынтымақтастық БҰҰ-ның негізгі мақсаттарына жетуге септігін тигізетінін атап өтті.

Aqorda.kz

СУДЬЯ МІНБЕРІ

ЭКСАУМАҚТЫҚ СОТТЫЛЫҚ – ТАРАПТАР ТАҢДАУЫ

Сот саласында қолға алынған реформалардың негізгі мақсаты – азаматтардың құқығы мен бостандығын мінсіз қорғауға, қызмет сапасын арттыруға бағытталған. Сонымен бірге сот қызметіндегі ашықтық пен жеделдікті қамтамасыз етіп, сот процесін мейлінше оңтайландырудың маңызы зор. Эксаумақтық соттылық та – осы мақсатта сот жүйесіне енгізілген соңғы жаңашылдықтың бірі.

Соған орай «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне азаматтық процесік заңнаманы жетілдіру және дауларды соттан тыс және сотқа дейінгі реттеу институттарын дамыту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заңы қабылданып, «эксаумақтық соттылық» ұғымы Азаматтық процесік кодекске енгізілді.

Осы ретте соттылықтың не екенін, қандай тәртіппен реттелетінін түсіндіре кеткеніміз жөн. Соттылық – бірінші сатыдағы соттарда қаралуға жататын істерді құзыреттілігі бойынша соттар арасында бөлу, яғни азаматтық істі қарауға тиісті нақты сотты белгілеу дегенді білдіреді. Соған орай Азаматтық процесік кодекстің 32-бабына сүйенген тараптар өзара келісім бойынша эксаумақтық соттылықты таңдай алады. Яғни, кодексте көрсетілгендей тараптар істі сот талқылауына дайындау сатысында, оның ішінде соттың іс жүргізуінде жатқан істер

бойынша аумақтық соттылықты өзгерту, эксаумақтық соттылықты таңдау құқығына ие болады.

Әсіресе, жаңа технология жетістіктері эксаумақтық соттылыққа байланысты мәселелерді оңтайлы реттеуге жол ашып отыр. Өйткені, азаматтар республиканың кез келген аймағындағы сотты таңдауға мүмкіндігі бар. Бүгінгідей онлайн соттарды өткізу қалыпты үрдіске айналып, бейнеконференц байланысы арқылы процеске қашықтан қатысу қиындық келтірмейтін заманда эксаумақтық соттылықты қолдану өте тиімді. Бұл әрі тараптардың сот жұмысына, судьялар қызметіне деген сенімін нығайтады.

Эксаумақтық соттылықтың көмегімен республика судьяларының жүктемесін бір жүйеге келтіруге болады. Тараптар эксаумақтық соттылықты таңдаған жағдайда «Төрелік» жүйесі өтінішті бірден қабылдап, істі жүктемесі аз, дәл осындай істерді қарау құзыретіне кіретін соттарға бағыттайды. Осыдан кейін

судья өндірістегі істің эксаумақтық соттылық бойынша қайда бөлінгені туралы бірден анықтама дайындайды. Әрі бұл электрондық іс дәл тіркелген күні ақпараттық жүйе таңдаған сотқа жіберіледі.

Әрине, эксаумақтық соттылықтың артықшылығын, маңызын білмейтін азаматтар да арамызда аз емес. Сондықтан, әрбір судья істі сот талқылауына дайындау барысында тараптарға эксаумақтық соттылықтың мәнін, оны қолданудың тәртібін түсіндіруі шарт. Егер тараптар істің эксаумақтық соттылық тәртібінде қаралғанын қаласа, бұл туралы істі қарағанға дейін өтініш білдіруі керек.

Эксаумақтық соттылықтың артықшылығы аз емес. Біріншіден, бұл тетік тараптарға уақыт, қаржы тұрғысынан қолайлы. Екіншіден, тараптар арасындағы келеңсіздікті азайтумен құнды. Үшіншіден, сот жүктемесін жеңілдетуімен тиімді. Осы тұрғыдан алғанда эксаумақтық соттылықты тараптардың мүддесі үшін енгізілген оң бастама деуге толық негіз бар.

Әлия ТЕБЕРИКОВА,
Тасқала аудандық сотының
төрағасы
БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ

Жоғарғы Сотта қылмыстық істер жөніндегі сот алқасының төрағасы Н.Рахметуллинаның бастамасымен «Жеке адамның жыныстық қол сұғылмаушылығына қарсы құқықбұзушылықтар туралы істер бойынша сот практикасының мәселелері» тақырыбында дөңгелек үстел өтті. Сот алқасының басшысы осы санатта жасалатын қылмыстар көбейгендіктен, талқыланып отырған мәселенің өзекті екенін атап өтті.

ОРТАҚ ТӘЖІРИБЕ ОЛҚЫЛЫҚТЫҢ АЛДЫН АЛАДЫ

«Қылмыстық кодекстің 121 (сексуалдық сипаттағы зорлық-зомбылық әрекеттері), 124 (он алты жасқа толмаған адамдарды азғындық жолға түсіру), 121-1-баптары (он алты жасқа толмаған адамдарға сексуалдық сипатта тиісу) бойынша іс-әрекеттердің шектерін анықтау мәселелері өзекті және шешімін табуы талап етуде.

ҚК-нің 122-бабымен (көрінеу он алты жасқа толмаған адаммен жыныстық қатынас немесе сексуалдық сипаттағы өзге де әрекеттерді жасау) көзделген қылмысты жасаған кезде қайталану белгілерін талқы-

лау қажет», – деді Н.Рахметуллина. Шарада барлық қатысушылар өз ұстанымдарын баяндап, талқыланған нормативтік қаулының жобасы бойынша сындарлы ұсыныстарын берді. Жоғарғы Соттың жұмыс жоспарына сәйкес «Жеке адамның жыныстық тиіспеушілігіне қарсы құқықбұзушылықтар туралы істер бойынша сот практикасының кейбір мәселелері туралы» нормативтік қаулыны қабылдау ағымдағы жылдың соңына жоспарланған.

Жоғарғы Соттың баспасөз қызметі

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ФОРУМ

БАС ПРОКУРОРЛАР ТҮРКІСТАНДА БАС ҚОСТЫ

Түркістан қаласында Қазақстан, Мажарстан және бес түркі мемлекетінің – Әзірбайжан, Қырғызстан, Түркия, Өзбекстан және Түрікменстан прокуратураларының өкілдері қатысқан Мемлекеттік айыптаушылардың алғашқы халықаралық форумы өз жұмысын бастады.

Қазақстан Республикасының Бас Прокуроры Берік Асыллов форумды салтанатты түрде ашып, бұл шараның ұлттық сот төрелігі жүйесін дамыту және халықаралық ынтымақтастықты нығайту үшін маңыздылығын атап өтті. Ол форумның өтуі әртүрлі елдердің мемлекеттік айыптаушыларының тәжірибе алмасуына және құқық қорғау органдарының тиімділігін арттыру мақсатында байланыстарды күшейтуге бірегей мүмкіндік беретінін айтты.

Қазақстан Республикасы Президентінің көмекшісі Е.Жиенбаев және Жоғарғы Сот төрағасы А.Мерғалиев те құттықтау сөзін арнап, іс-шараның өзектілігі мен маңыздылығын атап көрсетті.

Іс-шара аясында Қазақстанның тәжірибелі мемлекеттік айыптаушылары да сөз сөйлеп, құқықбұзушылықтарға нөлдік төзімділік және жазаның бұлтартпастығы қағидатын қамтамасыз ету, құқықтық тәртіп пен қылмыспен күрес бойынша тәжірибелері мен бастамаларын бөліседі. Бұл – «Заң және тәртіп» идеологиясының негізгі бағыттары болып табылады. Аталған шара құқықтық жүйені нығайтуға, мемлекеттік айыптаудың тиімді тетіктері мен модельдерін дамытуға бағытталған маңызды қадам.

Екі күн бойы форум қатысушылары адам құқықтарын қорғау саласындағы идеялар мен тәжірибелік шешімдерін бөлісетін болады. Бағдарламада сонымен қатар құқықтық саладағы цифрландыру және жаңа технологияларды қолдану мәселелерін талқылау, оқыту тренингтері, сондай-ақ интерактивті сауалнамалар мен викториналар өткізу жоспарланған.

Бас прокуратураның баспасөз қызметі

ӘДІЛЕТ

«ADILET» – АТҚАРУШЫ ӨНДІРІСКЕ ЖЕДЕЛ ҚОЛ ЖЕТКІЗУ МҮМКІНДІГІ

Сот актілерінің дер кезінде, сапалы орындалуы азаматтардың құқықтық қауіпсіздікке, елдегі әділдікке, құзырлы органдар жұмысына деген сенімін нығайтады. Соған орай сот актілерін орындауға қатысты тетіктер мен шаралар үнемі назарда ұсталып келеді. Әсіресе Әділет министрлігі сот орындаушылар құзыретін көтеру, жұмысын жандандыру, сот актілерінің орындалуын неғұрлым оңтайлы, қолжетімді етуге ұдайы көңіл бөледі. Жақында қолданысқа енгізілген ADILET қосымшасы осы бағытта қолға алынған үздіксіз ізденістің жемісі.

ADILET қосымшасын республикалық Жеке сот орындаушылар палатасы Әділет министрлігімен бірігіп дайындап, таяуда іске қосқанынан көпшілік хабардар. Бүгінде бұл қосымшаның жаңашылдықтарын түсіндіру, оны пайдаланудың механизмдерімен таныстыру бойынша кең көлемді ақпараттық, насихат жұмыстары жүргізіліп жатыр.

Бұл қосымшаның шын мәнінде ерекшелігі көп. Ең алдымен ADILET қосымшасы жеке сот

орындаушылар қызметін қолжетімді етуге, уақытты үнемдеуге бағытталған. Осы қосымшаның көмегіне жүгінген азаматтарға енді жеке сот орындаушыларына арнайы барып, қызмет алудың қажеті жоқ. Ол үшін қосымшаны өз смартфонңызға жүктеп алсаңыз жеткілікті. Содан кейін сот орындаушының кеңсесіне бармай-ақ қаулыларды жүктеп алуға, қағазға шығаруға болады.

Сондай-ақ, жаңа қосымшаның тағы бір

тиімді тұсы – ол арқылы жеке сот орындаушысымен тікелей байланысқа шығуға болады. Ол үшін азаматтар қосымшадағы кабинетіне кіріп, өтініш жазса жеткілікті. Осы өтініш кабинетке жүктелгеннен кейін кез келген жеке сот орындаушының 5 күн ішінде жауап беруі міндетті. Егер азаматтар жазған өтініш, шағымға сот орындаушысы бекітілген бес күннің ішінде жауап бермесе, бұл сауал автоматты түрде өңірлік палатаның қарауына түседі. Жеке сот орындаушы бермеген жауапқа осы аралықта палатаның тыңғылықты жауап беріп, қызмет ұсынуға мүмкіндігі бар. Ал егер палата да шағымға жауап бермей, азаматтың сұранысын аяқсыз қалдырса, өтініш автоматты түрде аймақтық Әділет департаментіне түседі. Бұл жүйелі тізбек жеке сот орындаушыдан бастап, палата мен әділет департаментіне дейінгі қызмет сапасын жандандыруға, кемшіліктерді дер кезінде анықтап, шешуге, ең бастысы азаматтар мен құзырлы орган арасындағы байланысты нығайтуға көмектеседі. Осылайша тараптар өз өтініш,

сұранысы бойынша ЖСО-ның қандай шара қабылдағанын және қабылдамағанын көріп, бақылай алады.

Қосымшаның келесі артықшылығы – борышкерлердің бірыңғай тізіліміндегі мәліметтерді іздеуге, деректерді оңай алуға көмектеседі. Сонымен қатар, осы қосымша арқылы тарапқа қандай шектеу қойылғаны туралы ақпаратпен танысуға мүмкіндік қарастырылған. «Adilet» қосымшасының тағы бір артықшылығы азаматтарға атқарушы құжатты іздеуге, оның орналасқан жерін бақылауға жол ашады.

Атқарушы өндіріске жедел қол жеткізуге мүмкіндік беретін бұл қосымша жеке сот орындаушылар жұмысын жандандырып, олардың қызметін жетілдіруге барынша көмектеседі. «Adilet» қосымшасы арқылы сондай-ақ борышкерлердің бірыңғай тізілімінде мәліметтерді іздеуге, шекарадан шығуға уақытша шектеудің бар-жоғын тексеруге болады.

Міне, осындай бірегей жобалар арқылы жеке сот орындаушылар жұмысын жақсартуға қадам жасалуда. Енді ғана қоғамға жол тартқан жаңашылдықтар халық көңілінен шығары анық.

Дамир ШАХАНОВ,
Алматы облысының
жеке сот орындаушысы

ЖАСЫЛ ЕЛ

Республика көлемінде өтіп жатқан «Таза Қазақстан» акциясы Маңғыстау облысында да белсенді жүзеге асуда. Өңірдегі елді мекендердің тазалығы, экологиялық іс-шаралар, ауылдарды абаттандыру, ретсіз тасталатын қоқыс қалдықтарымен күрес бүгінде жалпыхалықтық акцияға ұласқан.

«Өңір ЭКОЛОГИЯСЫН САУЫҚТЫРУҒА МҮДДЕЛІМІЗ»

Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың тапсырмасына сәйкес «Таза Қазақстан» акциясы аясында ұйымдастырылды. Бұл жоба – ауыл-

– «Үлгілі ауыл» конкурсы Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың тапсырмасына сәйкес «Таза Қазақстан» акциясы аясында ұйымдастырылды. Бұл жоба – ауылдардың дамуы мен бірлігін, тұрғындардың белсенділігі мен еңбегін көрсететін маңызды бастама. Бұл – тек марапат емес, әр ауылдың өз әлеуетін аша түсуіне жасалған қолдау. Жеңімпаз ауылдарды шын жүректен құттықтаймын. Ең бастысы – берілген қаражат ауылдың игілігіне жұмсалып, халықтың тұрмысын жақсартуға жұмсалып тиіс. Сонымен қатар бұл конкурс арқылы біз ауыл тұрғындары арасында экологиялық сана мен экологиялық мәдениетті қалыптастыруға жағдай жасап отырмыз. Мемлекет басшысының тапсырмасына сәйкес, өңірлердің әлеуетін арттыру – біздің басты міндетіміз. Сондықтан бұл байқауды дәстүрлі түрде жалғастырып, ауылдарды қолдау жұмысын күшейте береміз, – деді Нұрдаулет Қылыбай.

Туған өлкенің гүлденуіне белсене атсалысу, экологиялық қастандыққа төзбеу секілді азаматтық белсенділіктер облыстағы әр тұрғынның бойынан табылады. Жергілікті атқарушы биліктің ұйытқы болуымен «Таза Қазақстан» аясында аймақта түрлі игі бастамалар көтерілуде. Мәселен, жақында Маңғыстау облысының әкімі Нұрдаулет Қылыбай «Үлгілі ауыл» байқауының жеңімпаздарын марапаттады.

Аса тартысты өткен бұл байқауға жергілікті әрбір азамат белсене араласып, өз үлесін қосты. Конкурс ауылдық елді мекендердің тазалығы мен абаттандырылуы, инфрақұрылымдық жағдайы, тұрғындардың белсенділігі, мәдениет, спорт және білім салаларындағы жетістіктері бойынша бағаланды. Жарысқа 5 ауданнан 39 ауыл қатысып, ақтық кезеңде 10 ауыл бақ сынады.

Ауылдар арасындағы бә-

секенің қорытындысы бойынша 7 елді мекен үздік деп танылып, қаржылай сертификатқа ие болды. Атап айтқанда, 3 мыңнан астам халқы бар ауылдар арасынан Бейнеу ауданының Бейнеу ауылы I орынды (10 млн теңге), Түпқараған ауданының Сайын Шапағатов ауылы II орынды (7,5 млн теңге), ал Қарақия ауданының Құрық ауылы III орынды (5 млн теңге) иеленді. Сонымен қатар Маңғыстау ауданының Шетле ауылы ынталандыру сыйлығына (2 млн теңге) ие болды. Ал 3 мыңнан аз тұрғыны бар ауылдар арасында Маңғыстау ауданының Сайөтес ауылы I орынды (8 млн теңге), Қарақия ауданының Құланды ауылы II орынды (6 млн теңге), және Бейнеу ауданының Сыңғырлау ауылы III орынды (4 млн теңге) қанжығалады.

Жеңімпаз атанған ауылдарға берілген қаржы сол ауылды абаттандыру, көгал-

дардың дамуы мен бірлігін, тұрғындардың белсенділігі мен еңбегін көрсететін маңызды бастама. Бұл – тек марапат емес, әр ауылдың өз әлеуетін аша түсуіне жасалған қолдау. Жеңімпаз ауылдарды шын жүректен құттықтаймын. Ең бастысы – берілген қаражат ауылдың игілігіне жұмсалып, халықтың тұрмысын жақсартуға жұмсалып тиіс. Сонымен қатар бұл конкурс арқылы біз ауыл тұрғындары арасында экологиялық сана мен экологиялық мәдениетті қалыптастыруға жағдай жасап отырмыз. Мемлекет басшысының тапсырмасына сәйкес, өңірлердің әлеуетін

арттыру – біздің басты міндетіміз. Сондықтан бұл байқауды дәстүрлі түрде жалғастырып, ауылдарды қолдау жұмысын күшейте береміз, – деді Нұрдаулет Қылыбай.

Айта кетейік, биыл ең үлгілі ауыл атанып отырған Бейнеу ауылының 57 мыңнан астам халқы бар, жұмыссыздық деңгейі 2,8 пайызды құрайды. Ауылда 12 мектеп, 19 балабақша, аурухана мен мәдениет үйі жұмыс істейді. Сондай-ақ 685 кәсіпкерлік нысан бар. Бейнеу ауылы толықтай электр энергиясымен, ауыз сумен және табиғи газбен қамтылған.

Облыста бұдан бөлек те,

игілікті істер көптеп атқарылуда. Мәселен, осыдан біраз бұрын Маңғыстау облысында «Қошқар-Ата» қалдық қоймасын қалпына келтіру жұмыстары басталды. Қазан айынан бастап 640 гектар жерге 1 млн түп сексеуіл көшеті отырғызылып, заманауи суару жүйесі орнатылады. Қазіргі таңда қойма аумағын темір қоршаумен қоршау жұмыстары жүргізілуде. Жоба Мемлекет басшысының тапсырмасы аясында іске асырылуда. Облыс әкімі Нұрдаулет Қылыбай қоймаға арнайы барып, атқарылып жатқан жұмыстармен танысты.

2024 жылғы зерттеу нәтижесінде қойма аумағында радиоактивті ластану шекті деңгейден аспайтыны анықталып, биологиялық рекультивация жұмыстары ұсынылған болатын. Осы негізде «2025–2026 жылдарға арналған жасыл қорғау аймағын құру жобасы» әзірленді.

Жоба өңір экологиясын жақсартуға, халық денсаулығына әсер ететін факторларды азайтуға, сондай-ақ қалдық қоймасының ұзақ мерзімді экологиялық қауіпсіздігін қамтамасыз етуге бағытталған.

Іс-шара барысында өңір басшысына жобаның жүзеге асырылу барысы мен алдағы жоспарлар таныстырылды. Әкімнің айтуынша, бұл бастама өңір үшін стратегиялық маңызға ие.

«Қошқар-Ата қалдық қоймасы – халық арасында көптен бері алаңдаушылық туғызып келе жатқан мәселе. Бүгінгі басталған жұмыстар – экологияны сауықтыруға бағытталған маңызды қадам. Біз бұл істі жүйелі әрі ашық түрде жүзеге асыруға мүдделіміз. Жоба Мемлекет басшысының бақылауында тұр. 2026 жылдың аяғына дейін аяқталу қажет», – деді Нұрдаулет Қылыбай.

Ж.ҚҰДАЙБЕРГЕН

ЗАҢ МЕН ТӘРТИП

МАҢҒЫСТАУДА ҚЫЛМЫСПЕН КҮРЕС КҮШЕЙДІ

Маңғыстау облысы, Түпқараған ауданында полиция қызметкерлері ірі көлемдегі есірткі заттарын сақтаудың фактісін анықтады. Тергеу барысында, жедел ақпарат негізінде күдіктінің тұратын жеріне тінту жүргізілді. Нәтижесінде өсімдік тектес есірткіге ұқсас заттар табылды.

Тінту кезінде аулада орналасқан ескі сейфтен полиэтилен пакеттерге оралған 20 түйіншек, сондай-ақ пластикалық контейнерге салынған ұқсас заттар алынды. Барлық алынған заттар заң талаптарына сәйкес мөрленіп, заттай дәлелдер ретінде тіркелді.

Тергеу барысында күдікті бұл заттарды жеке пайдалану үшін сақтағанын мойындады. Барлық

алынған заттарға сот сараптама-сы тағайындалды. Сот процесінің нәтижесінде күдікті 7 жылға бас бостандығынан айыру жазасына кесілді.

Полиция азаматтарды заң талаптарын сақтап, құқыққа қайшы әрекеттерден аулақ болуға шақырады. Есірткі заттарын сақтау, тасымалдау немесе тарату заңмен қатаң жазаланады.

Сондай-ақ, Ақтау қаласының 26-шағын ауданында Маңғыстау облысы ПД ұйымдасқан қылмыспен күрес басқармасының қызметкерлері биоресурстармен заңсыз айналысудың фактісін тоқтатты. Азаматшадан 12 дана қостақты тұқымдас балықтары табылып, тәркіленді, олардың жалпы салмағы 41 кг-нан астам болды.

Осы факті бойынша сирек және жойылып бара жатқан жануарлар түрлерімен заңсыз айналысу фактісі бойынша сотқа дейінгі тергеу басталды.

Ихтиологиялық сараптама таға-

йындалып, тергеу-оперативтік іс-шаралар жүргізілді.

Полиция осындай құқықбұзушылықтар экологияға зиян келтіретінін және заңмен қатаң жазаланатынын ескертеді.

Ал, жедел-іздістіру іс-шаралары барысында полиция қызметкерлері мен «Бүркіт» арнайы бөлімшесі, Маңғыстау облысы прокуратурасының үйлестіруімен Бейнеу ауданының Тұрыш ауылындағы бір үйдің ауласынан киікке қатысты заңсыз әрекеттердің дерегін анықтады.

Тінту кезінде Қызыл кітапқа енгізілген 9 киіктің ұшасы, 30 мүйі-

зі, сондай-ақ 16 мм калибрлі оқ-дәрілер мен өзге де заттай айғақтар табылып, тәркіленді. Аталған дерек бойынша ҚР Қылмыстық кодексінің 339-бабының 1-бөлігіне сәйкес қылмыстық іс тіркеліп, материалдар СДТБТ-ға енгізілді. Тәркіленген айғақтар сараптамаға жіберілді.

Күдіктіге қатысты бұлтартпау шарасы ретінде елден кетпеу туралы қолхат алынды.

Өңірде қоғамдық тәртіпті қамтамасыз ету және құқық бұзушылықтардың алдын алу мақсатында 1 қыркүйектен бастап «Учаске» жедел алдын алу іс-шарасы басталды. Учаскелік инспекторлар көпқабатты тұрғын үйлердің аулалары мен қоғамдық орындардағы тәртіпті қадағалауды жалғастыруда. Сонымен қатар, тұрғындармен кездесіп, ақпараттық және түсіндіру жұмыстарын жүргізуде.

Іс-шара барысында қалалық полиция басқармасының қызметкерлері, сондай-ақ бұрын сотталған тұлғаларды тексеру жұмысын бастады. «Пробация қызметінің есебінде тұрған 367 тұлғаның 135-і теркесілді.

Рейдтік шараларды полиция қызметкерлері мен пробация қызметінің инспекторлары бірлесіп жүргізді. Негізгі мақсат – сотталғандардың құқық бұзушылық жасау ықтималдығын төмендету және қылмыстың қайталануын болдырмау», – деді Маңғыстау облысы ПД бастығы Сағындық Аяғанов.

Жазира
ҚУАНЫШБЕКҚЫЗЫ
МАҢҒЫСТАУ ОБЛЫСЫ

СҰХБАТ

(Соңы. Басы 1-бетте)

Жалпы алғанда, қабылданып жатқан шаралардың арқасында шаһарда қоғамдық орындардағы құқық бұзушылық пен қылмыс деңгейі едәуір азайып келеді. Бұл полиция мен қоғамның бірлескен еңбегінің, сондай-ақ «нәлдік төзімділік» саясатының нақты нәтижесі деп ойлаймын.

Қазір полиция қызметін цифрландырудың маңызы ерекше. Жасанды интеллект негізінде жұмыс істейтін бейнебақылау жүйелері, интеллектуалды платформалар, бірыңғай деректер базасы қылмысты ашу мен дәлел жинауда, күдіктіні анықтап, дереу әрекет етуге зор септігін тигізіп отыр. Мысалы, жолкөлік оқиғасын жасаған автокөліктің мемлекеттік нөмірін камера автоматты түрде танып, оның қозғалыс бағытын санаулы минуттар ішінде анықтап береді. Бұрын мұндай жұмыстарға сағаттап уақыт жұмсалатын болса, қазір заманауи технологияның арқасында бұл мәселе жедел шешіледі.

— Соңғы бір жылда қалада қанша жаңа бейнебақылау камерасы орнатылды?

— Соңғы жылдары бейнебақылау желісі айтарлықтай кеңейіп келеді. Әсіресе балалардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында білім беру мекемелеріне қосымша 10 мыңнан астам камера орнату жобасы басталды. Қаланың орталық көшелерінде және көлік қозғалысы тығыз аймақтарда «Сергек» кешендері де тиімді жұмыс істеп тұр. Бүгінде Шымкент қаласы аумағында ондаған мың бейнебақылау камералары үздіксіз қызмет етіп, қоғамдық тәртіп пен жол қауіпсіздігін бақылауға мүмкіндік береді.

Камералардың міндеті тек жол ережесін бұзуды тіркеумен шектелмейді. Бұлар ұрлық, бұзақылық, төбелес сияқты қоғамдық тәртіпті бұзу фактілерін анықтап, қылмыстың бетін ашуға да үлкен ықпалын тигізеді. Мәселен, қоғамдық орында жасалған ұрлықты немесе бұзақылық әрекетті дәлелдеу барысында бейнежазба негізгі айғақтың бірі болады. Яғни, бейнекамералар құқық қорғау органдары үшін «үнсіз күәгер» десек те болады.

— Соңғы уақытта қалада телефон ұрлығы жиілеп кеткені айтылып жүр. Мұндай қылмыстарды ашуда қандай әдістер қолданылады? Цифрлық технологияның пайдасы бар ма?

— Иә, өкінішке қарай, телефон ұрлығы әлі де жиі кездесетін қыл-

Дәулеткелді АБДРАМАНОВ,
Шымкент қаласы Полиция департаменті бастығының орынбасары, полиция полковнигі:

«ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ СЕΝІМДІ СЕРІККЕ АЙНАЛАДЫ»

мыс түрлерінің бірі. Бірақ біз мұндай қылмыстарды ашуда заманауи әдістерді кеңінен қолданамыз. Біріншіден, бейнебақылау арқылы күдіктінің жүрген бағытын анықтап аламыз. Екіншіден, операторлармен бірлесіп отырып, ұрланған телефонның IMEI-коды арқылы оның қозғалысын бақылауға болады. Бұл әдіс көптеген қылмыстың тез арада ашылуына септігін тигізеді. Үшіншіден, азаматтардың белсенділігі артып келе жатқанын айтамын. Мысалы «102» мобильді қосымшасына жіберілген фото және бейне-материалдар дәлел ретінде қолданылады. Мұның барлығы цифрлық технологияның тиімділігін айқын көрсетеді.

— Жалпы алғанда, қалада қоғамдық қауіпсіздік пен тәртіпті қамтамасыз етуде басты басымдық не болып отыр?

— Біздің негізгі мақсатымыз сол, халықтың қауіпсіздігі мен тыныштығын сақтауға бағытталған.

Бұл жолда «нәлдік төзімділік» саясатын ұстану, цифрлық технологияларды дамыту және азаматтардың құқықтық мәдениетін арттыру басты басымдықтарымыздың бірі. Қоғам мен полицияның өзара сенімі нығайған жағдайда ғана қаламыз шын мәнінде қауіпсіз әрі жайлы мекенге айналады деп сенеміз.

— Қазір көлікті соғып, оқиға орнын қашып кететін жүргізушілер көбейді. Оларды анықтау қалай шешіледі? Мәселен, оқиға камера орнатылмаған жерде болса, құқық бұзушыны табу мүмкін бе?

— Қазір бейнебақылау камералары көлік апаттарын ашуда маңызды рөл атқарады. Камера бар аумақта мәселе автоматты түрде шешімін табады. Нөмір тану жүйесі көлікті анықтап қана қоймай, оның бағытын да дәл көрсетеді. Ал егер оқиға бейнебақылау орнатылмаған жерде болса да, құқық бұзушыны табу-дың түрлі жолдары бар. Мысалы,

күәгерлердің түсірген бейнемаатериалдары, азаматтардың дер кезінде берген хабарламалары, сондай-ақ жөндеу шеберханалары мен көлік сервис орталықтарында жүргізілетін тексерістер нәтижесінде күдікті анықталады. Демек, камерасыз да жұмыс істеудің тетіктері қарастырылған, бірақ бейнебақылаудың көмегі әлдеқайда тиімді әрі жедел.

Бүгінде полиция қызметінде жаңа буын технологиялары кеңінен енгізіліп жатыр. Соның ішінде бет-әлпетті тану жүйелері, интеллектуалды бейнеаналитика, бірыңғай деректер платформалары бар. Бұл құралдар тек құқық бұзушыны анықтап қана қоймай, қауіпті жағдайдың алдын ала белгілерін көруге, яғни қылмыстың алдын алуға мүмкіндік береді. Мұндай жүйелер қала қауіпсіздігін арттыруда, жедел әрекет ету уақытын қысқартуда және дәлел жинауда орасан зор пайдасын тигізіп отыр.

— Цифрландыру қылмыстың ашылу деңгейіне қалай әсер етті? Жақсарғаны жөнінде нақты статистика бар ма?

— Иә, әрине, цифрландыру бүгінде қылмысты ашу ісіне тың серпін берді. Әсіресе жолкөлік оқиғалары, ұрлық пен бұзақылық сынды қылмыстарды анықтау бағытында оқ-

уіпсіздікті арттыруға айтарлықтай ықпал етеді.

— Полиция мен қала тұрғындарының өзара байланысын қалай бағалайсыз? Азаматтардың өтініштерін қабылдауға немесе кері байланыс алуға арналған цифрлық сервистер бар ма?

— Полиция мен қоғам арасындағы ашық диалог қауіпсіздіктің негізгі кепілі екенін бәріміз білеміз. Қазір бұл бағытта да цифрлық сервистер енгізілген. Атап айтқанда, «102» жүйесі жұмыс істейді. Бұл жүйе арқылы азаматтар тек қоңырау шалып қана қоймай, фото, бейне және мәтіндік хабарламалар жолдай алады. Мұндай мүмкіндіктер өтініштердің жедел тіркелуіне, жедел басқару орталығына дер кезінде жетуіне және ең бастысы, полиция тарапынан уақытылы әрекет етуіне жағдай жасайды.

Алдағы жоспарымыз да ауқымды әрі жүйелі. Ең алдымен білім беру мекемелеріндегі бейнебақылау жүйесі толық жаңғыртылады. Қаланың барлық аудандарында интеллектуалды жүйелерді енгізу қолға алынып, жедел басқару орталығы жаңа аналитикалық құралдармен жабдықталмақ. Сонымен қатар дрондарды, мобильді бейнекешендерді қолдану тәжіри-

динамика айқын байқалып отыр. Жаңа технологиялар енгізілгеннен бері полицияның жедел әрекет ету мүмкіндігі артып, қылмыстарды ашу көрсеткіші айтарлықтай жақсарған. Мәселен, биыл сегіз айда Жедел басқару орталығының бейнебақылау тобы 579 қылмыстың ашылуына көмектескен.

Соның ішінде тонау – 20, қарақшылық – 1, бұзақылық – 21, автокөлікті заңсыз иелену – 8, ұрлық – 181, басқа да қылмыстың 350 дерегі тіркелген. Бұл көрсеткіштер цифрлық технологиялардың құқық қорғау жүйесінде нақты нәтиже беріп жатқанын дәлелдейді.

Биылдың өзінде қалада полиция департаменті қосымша 1425 бейнебақылау камерасын орнату жұмыстарын жүргізіп жатыр. Соның ішінде бірқатар құрылғыға бет-әлпетті тану және мінез-құлықты талдау функциялары енгізілмек. Мұндай технологиялар қылмыстың алдын алуға, күдіктілерді дер кезінде анықтауға және қоғамдық қа-

бесі кеңейтіледі. Бұл қадамдар қоғамдық қауіпсіздікті жаңа деңгейге көтеріп, қылмыстың алдын алуда қосымша мүмкіндік береді.

Алдағы он жылда полиция жұмысы түбегейлі жаңа сипат алуы ықтимал. Дербес аналитикалық жүйелердің мүмкіндігі артып, жедел орталықтар тек бейне ғана емес, дыбыс пен түрлі сенсорлық ақпаратты да жинап, кешенді талдау жасай алады. Дрондардың ұшу аймақтары кеңейіп, интеллектуалды патрульдеу жүйелері енгізіледі. Азаматтармен өзара байланыс толықтай мобильді қосымшалар арқылы жүзеге асуы мүмкін. Яғни полиция қызметі барынша жедел, ашық әрі қоғамға жақын бола түседі. Бұл болашақта қиялы емес, қазіргі даму қарқынын ескерсек, таяу жылдардағы нақты шындық.

— Уақыт тауып ой бөліскеніңізге рақмет.

**Сұхбаттасқан
Жадыра МҮСІЛІМ**

ЦИФРЛЫ ҚАЗАҚСТАН

Замана көшіне сай болу үшін елдің цифрлық өркениетке барынша назар аудару қажеттігі рас. Қазақстан Президенті Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Жасанды интеллект дәуіріндегі Қазақстан: өзекті мәселелер және оны түбегейлі цифрлық өзгерістер арқылы шешу» атты жолдауы дәл осы ел дамуының стратегиялық бағдары ретінде қоғамда кең талқыланып, әрбір салада жүйелі іс-шаралар атқарылып келеді. Жаңа дәуірдің сын-қатерлеріне жауап беретін бұл жолдау заманауи цифрлық жүйенің көмегімен елді жаңғыртуға, заң және тәртіп қағидаттарын нығайтуға, ұлттық экономиканы күшейтуге сондай-ақ қоғамның құқықтық мәдениетін арттыруға бағытталып отыр.

ҚАУІПСІЗ ЕҢБЕК – ӘДІЛЕТТІ ҚОҒАМ КЕПІЛІ

Мемлекет үшін еңбек адамының құқықтары мен қауіпсіздігі – басты назарда екені айқын. Осы ретте Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі Мемлекеттік еңбек инспекциясы комитетінің Шымкент қаласы бойынша аумақтық бөлімшесі еңбек заңнамасының орындалуын қамтамасыз ету бағытында жүйелі түрде жұмыс жүргізіп жатқанын атап өткен жөн.

Жұмыс беруші мен жұмыскер арасындағы еңбек қатынастарын заң аясында реттеу, еңбекқақының уақытылы төленуі, еңбек шартта-

ӘДІЛЕТТІ ҚОҒАМ ЖӘНЕ ЕҢБЕК ҚАУІПСІЗДІГІ

рының әділ ресімделуі – басты қағидалардың бірі екені анық. Сондықтан еңбек қауіпсіздігін сақтау, өндірістік жарақат пен жазатайым оқиғалардың алдын алу үшін білім беру ұйымдарының басшылары мен кадр мамандарына семинарлар жиі өткізіліп, онда еңбек шартын электронды форматта жасау тетіктерін түсіндіруге назар аударылады.

Жиын барысында таныстырылған Бірыңғай цифрлық платформа – әлеуметтік саладағы тың серпін беретінін айқын көрсетті. Бұл жүйе әлеуметтік қолдауды толығымен автоматтандырып, ашықтық пен тиімділікті қамтамасыз етуге бағытталыпты. Аталған жаңа жүйеде жалған құжатпен жұмысқа орналасуға тосқауыл қойылып, әр отбасыға арналған цифрлық қолдау маршруты енгізілмек. Шымкент қаласы бойынша аумақтық бөлімше басшысы Жеңіс Мақұлбаевтың айтуынша, бұл бастама заңсыз еңбек қатынастарын болдырмауға, сонымен қатар сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға жол ашады.

ЗАҢ – МЕМЛЕКЕТ ТІРЕГІ

Құқықтық сананы арттырудың маңызды қадамдарының бірі – Ата Заңның құндылығын дәріптеу екені даусыз. Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университетінде Қазақстан Республикасы Конституциясының 30 жылдығына арналған «Ата Заң – елдігіміздің кепілі» атты дөңгелек үстел ұйымдастырылған еді.

Шарада ардагерлер ұйымдарының төрағалары мен қоғам қайраткерлері, құқық қорғау органдарының өкілдері, сондай-ақ

заң ғылымының сарапшылары Конституцияның қоғамдағы орны мен мемлекеттік тұрақтылықтағы маңызына тоқталды. Олар ұзақ жылғы тәжірибелерінен мысал келтіріп, Ата Заңның азаматтардың құқықтары мен бостандықтарының кепілі екенін нақты дәлелді пікірлерімен ашып көрсетті.

Әл-Фараби ауданының прокуроры Асыланбек Заманбек пен Мемлекеттік қызмет істері агенттігінің Шымкент қаласы бойынша департаментінің басшысы Қанат Қадырбеков құқықтық тәртіпті нығайту бағытында атқарылып жатқан жұмыстары жайлы кеңінен баяндады. Жұмабек Тәшенов атындағы университеттің вице-ректормы, заң ғылымдарының кандидаты Жанар Рысбекова халықаралық деңгейдегі зерттеулерін негізге алып, Қазақстан Конституциясының адамгершілік қағидаларына сүйенгендігін сонымен қатар өзге мемлекеттерге де үлгі болып отырғанын атап өтті.

ЖОЛДАУ МІНДЕТТЕРІ – ЖАҢА ДӘУІРДІҢ БАҒДАРЫ

Цифрландыру жүйесіне басымдық берудің маңыздылығы АМАНАТ партиясы Шымкент қалалық филиалында өткен кеңейтілген жиында тағы бір мәрте көтерілді. Дөңгелек үстел ба-сында Мемлекет басшысының жолдауындағы басым бағыттар кеңінен талқыланды. Партия филиалының төрағасы Мұрат Жолдыхожаев құжаттың ауқымды реформалардың лайықты жалғасы екенін атап өтіп, жолдауда белгіленген міндеттерді жүзеге асыру – баршаның ортақ жауапкершілігі екенін жеткізді.

Отырыста жасанды интеллекттің болашақ ел экономикасындағы рөліне айрықша тоқталды. Партия мүшелері жасанды интеллект пен IT технологияларды енгізу мемлекеттік басқару жүйесін толықтай жетілдіріп, әлеуметтік-экономикалық дамуды жаңа деңгейге көтеретінін атап өтті. «Жасанды интеллект – болашақ экономикасының іргетасы» деген ұстаным жиынның негізгі лейтмотивіне айналғаны айтылды.

Сонымен қатар, әділетті қоғам құрудағы жауапкершілік, еңбек адамының мәртебесін көтеру және ұлттық экономиканың берік іргетасын қалау мәселелері жөнінде пікірлер айтылды. Жолдауда айтылған «Қазақстанның толыққанды цифрлық мемлекетке айналуы» – жаңа дәуірге жасалған батыл қадам болатыны аталып, ол үшін тұтас қоғамның бірлесіп әрекет етудің тетіктерін қарастыру қажеттігі айтылды.

Қоғамдағы құқықтық тәртіпті нығайту, заң үстемдігін қамтамасыз ету, еңбек қатынастарының әділдігін қамтамасыз – мемлекеттің басты міндеті екені рас. Бұл орайда цифрландыру процесі құқықтық жүйені ашық әрі тиімді етуге ықпал етпек.

Шымкент қаласында қолға алынған бастамалар – елдің құқықтық мәдениетін дамытуға, азаматтардың мемлекетке деген сенімін арттыруға, сыбайлас жемқорлық пен заңсыздыққа қарсы тұрғау бағытталған нақты қадамдар екенін атап өткен жөн. Сондықтан Президент жолдауындағы басым бағыттарды жүзеге асыру – Қазақстанды жаңа дәуірге бастайтын тарихи мүмкіндік болмақ. Ол үшін қоғамның әрбір мүшесі заңға құрметпен қарап, әділетті қоғам құруға атсалысуы қажет.

Абзал АЛПЫСБАЙҰЛЫ
ШЫМКЕНТ ҚАЛАСЫ

АЛАҢЖҰРТ

(Соңы. Басы 1-бетте)

Ауыр қылмыспен күресті қандау, ал тәуелділерге көмек көрсету жолын жеңілдету халықаралық тәжірибеге сай қабылданған шешім. Алайда, бұл кеселдің салдарымен күресу. Жазалау мен заңнамалық шектеу есірткінің айналымын тежегенімен, оның тамырына балта шабу үшін себептерін азайту маңызды. Қарағандыда атқарылып жатқан шаралар мәселенің осы қырына бағытталуымен құнды болды десек артық айтқандық емес.

Қолдау болмаса құрдымға кету оңай

Форумның алғашқы күні К.Станиславский атындағы орыс драма театры қойған «7» атты деректі спектакль күн сайын қоғамда болып жатқан қылмыстарды жасаған әйелдерге үкімді көрермен тарапынан беру арқылы, жақсылықты да, жамандықты адамның өзі қалыптастыратыны, барлық келеңсіздіктің түпкі себебі біздің ұстаным, тәрбиемізде екенін ұғындырды. Театр қойылымдары, фильмдер, әлеуметтік жарнамалар арқылы жастарға нашақорлықтың зардабын эмоционалды жеткізудің маңызын түсіндірді. Ал, Қарағанды медициналық университетінде өткен семинарда делегаттар ұжымдық пайдалану зертханасында болып, қандағы есірткі заттарын талдау мен анықтаудың заманауи технологиясымен танысты. Сонымен бірге есірткілік мас күйіндегі жүкті әйелге, жаңа туған нәрестеге және жасөспірімге шұғыл көмек көрсету барысын көрді. Есірткіге тәуелділікті анықтау, емдеу-сауықтыру және алдын алу шараларын жетілдіру жөнінде ой бөлісті.

Нашақорлықтың негізгі себептері бірі – жастардың бос уақытын тиімді ұйымдастырмау, жұмыссыздық, әлеуметтік қолдаудың жеткіліксіздігі екені белгілі. Қарағандыда бұл мәселе барынша зерделену нәтижесінде нақты іс-қимылға ұласыпты. Соның бір мысалы – форум барысында КММ базасында іске қосылған жоба – «Есбол» жастар ресурсы мен отбасын қолдау орталығы. Аты айтып тұрғандай, бұл қор есті болып, өз өмірін мен мақсаттарының жолында тиімді әрекет етуге бағыт беріп, жетелейді. Жаңа үлгіде салынған ғимаратта орналасқан бұл мекеменің ішінде не жоқ дейсіз? Жарқыраған әр алаң мен бөлменің өзіндік қызметі бар. Оның бірінде ақпараттық, психологиялық, құқықтық қолдау көрсетілсе, бірінде нашақорлық пен есірткі қылмысының алдын алуға бағытталған түсіндіру жұмысы жүргізіледі. Сонымен қатар жастардың өз қабілетін ашуға да барынша жағдай туғызылған. Дыбыс жазу студиясы, сұхбат алу, тігін өнеріне үйрету шеберханасы секілді қызмет түрі мұнда тегін ұсынылмақ. Бұл үшін бөлмелер қажетті құрал-жабдықпен толық жарақтандырылған. Форум делегаттарына ақпараттық стендтер, мамандар мен волонтерлер қатысатын интерактивті алаңдар таныстырылды. Оларда жастар үшін тұрақты түрде тренинг, шеберлік сабағы және түрлі алдын алу шаралары өткізіліп тұрмақ. Биылдың өзінде 200 психологиялық семинар өткізіліп, 70-ке жуық ерікті есірткінің офлайн, онлайн нүктесін анықтауға тартылмақ.

Осы орайда еріктілер клубының «Тең теңімен» атты жобасы көңіл аударарлық. Жобаның ерекшелігі есірткі құрығына түскен жастармен өз құрдастарының тең деңгейде сөйлесіп, қолдау көрсетуі. Үлкен адамдардан гөрі жастардың бір-бірімен тез тіл табысып, түсінісе алатыны анық. Ниеттері айқын жастардың мақсат жолында табандылығы, өзара бірлігі қуантты. Расында қандай да бір кеселде қоғамның көмегі, ықпалының тиімді болары сөзсіз.

Зиянды препараттарды рецептсіз сатуға шектеу қою керек

«Алдыңғы арба қайда жүрсе, соңғы арба сонда жүреді» дегендей, нашақорлық, жалпы кеселді құбылыстың алдын алу, оған қар-

ЕСІРТКІ ТҮТЫНҒАН АНАДАН САУ ҰРПАҚ ТУЫЛУЫ КҮМӘНДІ

сы күресуде қоғамның рөлін көтеру өңір басшылығының негізгі ұстанымы секілді. Мұны облыс әкімі Ермағанбет Бөлекбаевтың форумның басынан табылып, отырыстың тізгінін өзі ұстағанынан байқадық. Бөлекбаев мырза нашақорлықпен күресте отбасы мен қоғамнан рөліне айрықша маңыз берді. Алдын алу шаралары ауруханаларда, соттарда емес, ең алдымен отбасында, мектепте, бала тұлғасы қалыптасатын ортада жүруі керектігін, басты қару – жаза емес, дұрыс бағдар, рухани даму мен спортпен айналысуға берілген мүмкіндік екенін атап көрсетті. Сонымен қатар бір ай ішінде үш жылға арналған нашақорлықтың алдын алуға бағытталған жол картасын әзірлеуді тапсырды.

Форумда нашақорлықтың себебі мен салдары жан-жақты қырынан талқыланды. Соның бірі ретінде бүгінде өршіп тұрған «фарм нашақорлық» әңгіме өзегіне айналды. Соңғы жылдары Қазақстанда дәрі-дәрмектерді заңсыз немесе бақылаусыз қолданудан туындайтын тәуелділік өсіп бара жатқаны белгілі. Бұл келеңсіздік психоактивті әсері бар дәрілердің қолжетімділігіне байланысты арта түсуде. Қазақстанда 7400-ден астам дәрі тіркелген болса, соның 77%-ы рецеппен босатылады. Мәліметтер олардың қатарындағы бірқатар препараттың тәуелділік тудыратынын көрсеткен. Бұған дәріханада рецептілік препараттардың бақылаусыз сатылуы, халықтың тәуелділік қаупі бар дәрілер зияны туралы аз білуі, яғни ақпараттың тапшылығы, ауырсыну, күйзеліс, ұйқысыздық секілді психологиялық факторлар салдарынан тез әсер беретін препараттарға жүгінушілік себеп болуы.

Жиында сөз алған Денсаулық сақтау министрлігі Медициналық және фармацевтикалық бақылау комитетінің Қарағанды облысы бойынша департаментінің бастығы Ольга Смирнованың айтуынша, облыста тәуелділік тудыратын препараттарды дәрігердің нұсқауынсыз сатудың алдын алу бағытында атқарылып жатқан жұмыс көп. Солардың негізгісі Қазақстан халқы ассамблеясы жанындағы республикалық Аналар кеңесінің бастамалылығымен өңірде іске қосылған «Жасыл сертификат» жобасы. Бұл шара тәуелділік тудыратын дәрілік препараттардың дәріханаларда дәрігердің рұқсатынсыз сатылуына қоғамдық бақылау жасауға бағытталған. Нақтырақ айтқанда, «Жасыл сертификат» жобасы аясында дәріханаларды «құпия сатып алушы» жүйесі бойынша тексеріліп, 12 айдан соң тексерісті өткен дәріханаларға растау сертификаты табысталады. Осы мақсатта 3 тарап, яғни, аталмыш құзырлы орын, Аналар кеңесі және бірқатар ірі дәріхана өкілдерімен меморандумға қол қойылды. Бұл бағыттағы жұмыс жалғасуда.

Әрине, негізгі мемлекеттік орган-

дар қоғамдық ұйымдармен ынтымақтасып жұмыс істемей, мақсатқа жету қиын. Бұл тұрғыда облыста Полиция департаменті, жергілікті атқарушы органдар және Қазақстан халқы ассамблеясы өзара күш біріктіріп отыр. Десе де жұмысты одан әрі күшейту үшін заңнамалық талаптар керек. Смирнованың айтуынша, бұл құжаттарды қазіргі заманның талабына сай кейбір өлшемдерін қатаңдатып, жетілдіру қажет. Сонымен қатар халық арасында медициналық және фармацевтикалық қызметкерлер тарапынан ақпараттандыру мен түсіндіру шаралары қолға алынуы тиіс.

Есірткі ми жұмысын бұзады

Есірткінің қоғамға зияны жайлы көп айтылды. Бұл орайда республикалық «Әкелер одағы» қоғамдық бірлестігінің төрағасы келтірген мәліметтер нашақорлықтың зардабын нақты мәліметпен қолға қойғандай етіп берді. Аймағанбетов мырза келтірген деректерге жүгінсек, аналар жылында кезінде бір рет болса да есірткі пайдаланған балалардың 95-97% елеулі психологиялық кемістіктермен туылады. Есірткі тіпті толық қалыптасқан ересектерде де мидың жұмысын айықпастай етіп бұзады, ал жаңа туған нәрестелерде мұндай бұзылулар дамудың кешігуіне және жиі мүгедектігіне әкеледі. Мемлекеттік деңгейде тиімді шаралар қолға алынса, қоғам тарапынан ымырасыз күрес жүргізілмесе, елімізде мұндай симптоммен туылатын балалар көбеюі сөзсіз. Өйткені, есірткі нарығы қарқынды дамып барады.

2025 жылдың қыркүйегінде Ұлттық қауіпсіздік комитеті Алматыда ел тарихындағы ең ірі есірткі көлемін, яғни жалпы құны 4 млрд теңге болатын 13 тонна 183 келі кокаинды тәркіледі. Синтетикалық есірткі бойынша мұндай көрсеткіш былтырғымен салыстырғанда 143 есе өсіп, 570 келіге жеткен. Ішкі істер мен Денсаулық сақтау министрлігінің мәліметінше, желіде және хабар алмасу қосымшалары арқылы белсенді түрде таралатын есірткі заттарының заңсыз айналымы және оларды тұтынатын жастар саны ар-

тып барады. Тек 2025 жылы ғана осындай қылмыс үшін 61 жасөспірім қамауға алынды. Былтыр олардың саны 49 болатын. Сауалнама сонымен қатар есірткіні бірінші рет қолданудың негізгі себептерін анықтады. Оған сүйенсек, бірінші орында қызығушылық, зерігу (44%), одан кейін достардың әсері (32%) және стресті проблемалар (10%-дан аз).

Нашақорлықпен күрес – қоғам алдындағы үлкен жауапкершілік

Гаджеттер мен ұялы телефонға байланған үлкендер балаға қауіптілікті көбіне оның тамағының тоқтығы, киімінің бүтіндігі деп түсінеді. Ал, шын мәнінде балалар үлкендердің өз пікірін естігенін, сұрағына жауап беруін, өзімен бірге

бастапқыда волонтер болдым, кейін психолог мамандығын алған соң, өзім сияқты басқа нашақорларға көмектесе бастадым. Егер тәуелділікті тек дәрі-дәрмекпен емдеуге болатын болса және тек бір адамды емдеу керек болса, бұл соншалықты қорқынышты болмас еді. Өкінішке қарай, тәуелділік – бұл отбасылық ауру, оған көптеген факторлар мен себептер қатысады» деді ол.

Оның айтуынша ата-аналардың ең көп кездесетін қателігі балаларын сауықтыру орталықтарына әкелумен шектеліп, олармен өздерінің айналыспауы. Ата-ана мүдделі болып, баласын құтқаруға ұмтылмаса, нашақорлық әрқашан қайталануға бейім. Сондықтан отбасы нашақордың сауығуының негізі де және оның ауруы мен қайталануының да себебі болуы мүмкін. Балаға есірткінің зиянды екенін жай ғана үйретіп, түсіндіру жеткіліксіз. Отбасы баласының есірткі тұтынуын қалыпқа келтір-

меуіне жауапты. Бұл тұрғыда отбасында сүйіспеншілік, психикалық денсаулықтың, сенімнің және дұрыс қолдаудың болуы өте маңызды. Дәуреннің түсінгені – есірткі өлтіреді. Мұны ол әкесі арқылы анық ұқты. Бұған тосқауыл қоюға отбасының әл-ауқаты, ата-ананың ақыл-ойы және қауіпсіздік сезімі жетіспеді. Бұл ойын ол «Мен ата-анама да, олардың өскен қиын-қыстау күндеріне де ренжімеймін. Бірақ мен болашақта ата-ана ретінде өз жауапкершілігімді білемін» деп түйіндеді. Дәурен сонымен қатар емдеудегі тағы бір қиындықты ортаға салды. Ол жеке оңалту орталықтарының қарапайым халық үшін қолжетімсіздігі. Оңалту орталығында ұзақ емделуді қажет ететінін ескерсек, бұл үшін айына 300 000-нан миллион теңгеге дейін қаржы қажет болады екен. Азаматтар тіркеуге тұрудың салдары мен тиісті емделуге қажетті жағдайдың жоқтығынан қорқып, мемлекеттік мекемелерде емделуге қорқады.

Интернет – есірткі саудалау алаңы

Есірткі заттарының саудасы ғаламтор арқылы қызып жатыр. Киберқауіпсіздік мәдениетін дамыту бойынша жобалар жетекшісі Жұмат Гүлдананың айтуынша, интернет балалар үшін қауіпті танысу алаңын ұсынуымен қауіпті. «Құрдас» ересек адам немесе алаяқ болуы мүмкін. «Сәттілік дөңгелегі», істер мен қауіпсіздік тәуелділікті тудырады. Зорлық-зомбылық, ересектерге арналған бейнелер және есірткі нұсқаулары бір үйіменің басу арқылы қолжетімді. Қауіпті сілтемелер мен қолданбалар деректер мен ақшаны ұрлайды. Радикалды топтарға тарту «зиянсыз» бейнероликтер арқылы жүзеге асырылады. Тыйым салынған мазмұнды тарату жарнама желеуімен ынталандырылады. Бұл қылмыстық жауапкершілікке әкеледі. Сондықтан интернет қауіпсіздігі туралы балалармен жиі сөйлесу керек. Бұл орайда киберқауіпсіздік туралы мультфильмдерді, ойындарды және комикстерді пайдаланып, талқылау пайдалы. Мекенжайыңыз бен телефон нөміріңізді бөліспеу, ата-аналарға күдікті хабарды көрсету, бейтаныс адамдарға хабарлама жібермеу қажеттігін айтып отыру керек. Тәуекелдермен қатар артықшылықтар туралы да мағлұмат беру маңызды. Интернет жау емес, құрал. Ең бастысы, тыйым салу емес, оны дұрыс пайдалануды үйрету. Оларға үлгі, қолдау көрсететін ата-аналар мен мұғалімдер цифрлық әлемде балалар үшін ең жақсы қорғаныс.

Тоқетерін айтқанда форум қатысшыларға толыққанды, сапалы ақпарат берген, нақты ережелер белгіленген сындарлы сұхбат алаңы болды.

Айша ҚҰРМАНҒАЛИ,
«Заң газеті»

БИТІМ

МЕДИАЦИЯ БІЗГЕ ТАҢСЫҚ ДҮНИЕ ЕМЕС

Кез келген мемлекет сынды еліміздің де негізгі саясатының бірі – сот жүйесін дамыту. Бір жағынан қарағанда соттар қоғамдық қатынастардан туындаған даулар бойынша сот төрелігін іске асырып, заңды әрі негізді шешім қабылдау функциясын атқарса, екінші жағынан татуласу рәсімдері арқылы сот істерін бітіммен аяқтауды жүзеге асырады.

Қазіргі таңда медиация кең тараған бітістіру мен табыстыру рәсімінің бірі болып табылады. Бұл үрдістің кең етек алғаны соншалық, кез келген қоғамдық қатынастарда татуластыру құралы ретінде пайдаланылып келеді. Жай ғана сот істерін алып қарайтын болсақ, азаматтық, қылмыстық және әкімшілік іс жүргізудегі кейбір санаттағы істерде дауды медиация тәртібін реттеу жолға қойылған.

Медиация туралы заңның қабылданғанына он жылдан енді асса да қазақ қоғамы үшін таңсық дүние емес. Бітім – дана халқымыздың ежелгі төл өнерінің бірі. Бүгінгі сот жүйесі бұрынғы билердің сарғатына балаған дауды шешудің осы түрін қолдану арқылы ата жолды таңдаған болып саналады.

Қазақ даласында медиация ұғымын кейін қолданғанымен, оның түп төркіні қазақтың билер соты арқылы

дауды бітіммен аяқтау екені белгілі. Қазақта «дау мұраты – біту» деген пәлсапалық сөз бар. Бұл жерде біту сөзі – бітім дегенді білдіреді. Демек қазақ қоғамында ежелден-ақ дауды бітіммен, ымырамен аяқтау кең етек алған және оған аса мән берген. Тарихқа үңілсек бұл қызметті от ауызды, орақ тілді би-шешендеріміз атқарған. Даудың ақ-қарасын шешіп қана қоймай, дауласушы тараптарды бітімге келтіру де олардың басты миссиясының бірі екенін аңғаруға болады.

Дау-жанжалды шешу үрдісіне арналған нақты талаптар қазақ халқының алғашқы заңдар жинағы «Жеті жарғыда» да кездеседі. Көшпелі қоғамда дауға кесім айту ханның өзі болмаса дау тараптары тұратын ауылдардың билеушілерінің не ақсақалдарының қолында болып, істі қарауға екі жақтан да сайланған арада жүруші тағы да екі

адам шақырылуға тиіс. Егер айыпкер билерге күдік келтірсе, олардың ауыстырылуын өтіне алады. «Жеті жарғыда» қазақтың билеріне қойылатын талап та, билер сотына берілген аса жоғары баға да бар. Қазақ билерінің даулы мәселені қарауын, шартты түрде, екі сатыға бөлуге болады.

Бірінші саты – дәл бүгінгі медиация үрдісіне арналған. Бұл жерде билер жанжалдасып, бидің алдына келген тараптардың өзара келісімге келуіне күш салған. Қазақ дәстүрінде бұл бағыттағы билік жұмыстарын «Бітім» деп атаған. «Бітім» дауласушы екі жақтың келісімге, мәмілеге келуі, бидің көмегімен дау-жанжалды өздерінің тоқтатуы. Оны екі жаққа берілген соңғы мүмкіндік десе де болады. Бітімнің соңы екі жақтың толық келісімімен аяқталады. «Салауат» деп аталатын екінші кезеңде дауласқан екі тарап бір-біріне кешірім жасап, талап-шағымынан бас тартады.

Ал екінші саты – «Береке» деп аталатын бітімгершілік кезеңінде материалдық бағыттағы мәселе жөнінде өзара келісімге қол жеткен. Бұдан біз билер сотының басты мақсаты – екі жақты татуластыру, бітімге алып келу екенін көреміз. Сондықтан болар қазақта «Алдыңа келсе, атаңның құнын кеш», «Иілген басты қылыш шаппайды» деген аталы сөздер қалған.

Шынында да, медиация – тараптарға келіспеушіліктерді шешудің ең тиімді жолын нұсқайды. Бүгінгі медиация рәсімі сотта тараптардың бастамасымен не соттың ұсынысымен жүзеге асады. Дауды осы рәсіммен аяқтау сотқа қарағанда, дау тараптарының мүддесіне тікелей байланысты.

Ең бастысы сот табалдырығын тоздырып шаршаған, ыза мен кек деген дауласушыларға тиімді тәсіл. Сондықтан, ежелгі бітім салтына байланысты бүгінгі медиацияны таңдау – ата жолымыздан айнымағанымызды көрсетеді.

**Азат ӘБДІРАҚОВ,
Қызылорда қалалық сотының судьясы
Қызылорда облыстық «Жас судьялар» кеңесінің төрағасы**

БАСҚОСУ

ПОЛИЦИЯДАҒЫ ИДЕОЛОГИЯ МЕН ИМИДЖ

Алматыдағы Мақан Есболатов атындағы академияда «Қызметтік идеология: тәртіп, бірлік, тұтастық» атты ғылыми-тәжірибелік конференция өтті.

Бұл конференцияның ерекшелігі – полиция қызметімен тікелей байланысты түрлі сала мамандарының қатысуымен болды. Атап айтқанда, журналистер, блогерлер, қоғамдық ұйымдар мен еріктілер қозғалысының өкілдері, сондай-ақ халықпен күн сайын жұмыс істейтін полиция қызметкерлері бір ортаға жиналды. Олардың бәрі де бір мәселе – полициядағы идеология мен имидж төңірегінде ой қозғады. Жиынға сондай-ақ ІІМ өкілдері, Полиция департаменті мен Алматы академиясының басшылары, мамандары қатысты.

Басты назар кәсіби этика мен полицияның болашақ бейнесін айқындайтын құндылықтарға аударылды. Мәселен, тәртіпті қалай қалыптастыруға болады, ортақ қызметтік рухты қалай дамыту қажет және қоғамға полицияның ашық диалогқа дайын екендігін қалай жеткізу керек деген сұрақтар талқыланды.

Конференция барысында қызметтік жауапкершілік, азаматтармен өзара әрекеттестік, сондай-ақ полицияға деген сенімді қалыптастырудағы бұқаралық ақпарат құралдарының рөлі қызу талқыланды. Қатысушылардың айтуынша, бүгінгі полиция жабық күйде жұмыс істей алмайды, ашықтық пен тұрақты кері байланыс қажет.

Отырыста ІІМ өкілдері атап өткендей, министрлік ашықтық тәжірибесін белсенді дамытып келеді. Азаматтармен жүздеген кездесулер, түрлі жобалар, учаскелік пункттердің нығаюы, қоғамдық кеңестердің жұмысы, сервистік полиция орталықтарының ашылуы – мұның барлығы полицияның қоғамға жақындап, диалогқа дайын екенін көрсетеді. Бүгінде әр өңірде халықпен еркін пікір алмасуға арналған алаңдар жұмыс істеп тұр.

«Бүгінгі конференцияның маңызы зор. Өйткені мұнда жүйе мамандары да, қоғам өкілдері де, журналистер де бір залда бас қосты. Осындай ашық әңгіме бізге бір-бірімізді жақсырақ түсінуге және даму жолдарын бірге іздеуге мүмкіндік береді», – деді Академия бастығының орынбасары, полиция полковнигі Жанат Дильбарханова.

Жиын ресми баяндамалармен ғана шектелмей, тәжірибеден алынған нақты мысалдар мен ұсыныстарды талқылаумен ерекшеленді. Қатысушылардың пікірінше, осындай ашық алаңдар полиция мен қоғамның бір тілде сөйлесуіне және ортақ мақсат – қауіпсіздік пен сенімге бірге қадам басуына жол ашады.

Мақан Есболатов атындағы Алматы академиясының баспасөз қызметі

САРАП

ОТАНДЫҚ СОТТАҒЫ ОҢ ӨЗГЕРІСТЕР

Соңғы жылдары сот жүйесі көптеген оң нәтижелерге қол жеткізіп, басқа мемлекеттік органдарға қарағанда оң өзгерістерге ұшырады. Бұл Жоғарғы Соттың, облыстық соттың веб-парақшаларындағы ақпаратты жарияланымдар, цифрлық технологияларды кеңінен пайдалану.

Заңнама заман қажеттілігіне сай

ҚР Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексінің 2021 жылдың 1 шілдесі күні қабылданып, қолданысқа еніп, нәтижелі жұмыс жасауы осындай жаңашылдықтың бірі болды.

Жария-құқықтық даулар бойынша сот төрелігін іске асыру кезінде бұрынғы әрекет еткен ҚР Азаматтық процестік кодексінің 29-тарауының ережелеріне сүйеніп жоғары нәтижеге жету мүмкін емес еді. Бұған бәсеке-лестік принциптері кедергі келтіріп, азаматтық сот ісін жүргізудегі тараптардың тең құқықтылығы, сондай-ақ тараптарға мемлекеттік органдардың дауларды бейбіт жолмен реттеу мүмкіндіктерінің болмауы кедергі жасайтын еді.

«Әкімшілік рәсім» деген сәл өзгеше ұғым Әкімшілік рәсімдер туралы заңына енгізілген болатын, ол 2021 жылғы 1 шілдеде ӘРПК қабылдануымен күшін жойды. Болған өзгерістер азаматтар мен заңды тұлғалардың өтініштерін қарау бойынша да нақты тәртіпті айқындау

ға мүмкіндік береді, бұл азаматтардың өз мүдделерін неғұрлым тиімді қорғауына, ал әкімшілік органдар мен лауазымды адамдар тарапынан заң шеңберіндегі іс-қимылға ықпал етеді, бұл халықтың мемлекетке деген сенім деңгейін арттыруға алып келеді.

ҚР ӘРПК-нің 62-бабында көзделгендей әкімшілік рәсімді қозғау үшін негіздер жолданым немесе әкімшілік органның лауазымды адамның бастамасы болуы қажет. Әкімшілік рәсім жолданым қабылданған кезден бастап қозғалды деп есептеледі. ҚР әкімшілік рәсімдер туралы заңнамасының талабы немесе әкімшілік қалау осы баптың бірінші бөлігінің 2) тармақшасына сәйкес әкімшілік рәсімді қозғау үшін негіз болып табылады.

Ауызша нысанда берілген жолданымды әкімшілік органның жолданымды қабылдаған лауазымды адамы немесе жұмыскері жекелеген хаттамаға енгізеді. Жазбаша нысанда берілген жолданымда, хаттамада жеке тұлғаның тегі, аты, әкесінің аты, жеке сайкестендіру нөмірі, пошталық мекенжайы не заңды тұлғаның атауы, пошталық мекен-

жайы, бизнес-сәйкестендіру нөмірі; жолданым берілетін әкімшілік органның лауазымды адамның атауы; жолданымның мәні; жолданымның берілген күні; арыз иесінің немесе оның өкілінің қолы; Қазақстан заңнамасында көзделген өзге де мәліметтер көрсетіледі. Егер Қазақстан заңдарына сәйкес әкімшілік рәсім ақылы негізде жүзеге асырылса, арыз иесі төлемді растайтын құжатты ұсынуға тиіс.

Талап қою мерзімі нақтыланған

Осы кодекстің 136-бабында талап қоюды беруге арналған мерзім белгіленген.

Дау айту туралы, мәжбүрлеу туралы талап қоюлар шағымды қарайтын органның шағымды қарау нәтижелері бойынша шешімі табыс етілген күннен бастап бір ай ішінде беріледі.

Егер заңда сотқа дейінгі тәртіп көзделмеген немесе шағымды қарайтын орган болмаса, талап қою әкімшілік акт табыс етілген күннен бастап немесе осы кодексте және Қазақстан заңнамасында белгіленген тәртіппен назарына жеткізілген кезден бастап бір ай ішінде беріледі. Әрекет жасау туралы талап қою адамға әрекеттің жалғаны туралы мәлім болған, сондай-ақ әрекет жасау үшін Қазақстан заңнамасында белгіленген мерзімі өткен күннен

бастап бір ай ішінде сотқа беріледі.

Ал, енді құқықтары, бостандықтары мен заңды мүдделері әкімшілік актіге қозғалатын, әкімшілік рәсімге қатыспаған адам әкімшілік актінің қабылданғаны туралы білген немесе білуі мүмкін болған күннен бастап бір ай ішінде, бірақ ол қабылданған күннен бастап бір жылдан кешіктірмей сотқа талап қоюды беруге құқылы.

Шағымды қарайтын органға шағым берген адам шағым бойынша шешім табыс етілген кезден бастап бір ай ішінде не шағымды қарау мерзімі өткен соң, егер шағым бойынша шешім қабылданбаса, талап қоюмен сотқа жүгінуге құқылы.

Талап қоюды сотқа беруге арналған мерзімді дәлелді себепсіз өткізіп алу, сондай-ақ сотқа жүгінудің өтіп кеткен мерзімін қалпына келтірудің мүмкін болмауы талап қоюды қайтару үшін негіз.

Сот талқылауы басталғанға дейін судья дауды мүмкіндігінше бір сот отырысы барысында шешу үшін қажетті барлық әрекеттерді, өкімдерді жүргізеді.

Талап қоюды қайтару тәртібі

Әкімшілік рәсімдік-процестік кодекстің 138-бабының талаптарына сай, сот мынадай негіздер бойынша: талап қоюшы осы санаттағы істер үшін заңда белгіленген дауды сотқа дейінгі реттеу тәртібін сақтамаса және бұл тәртіпті қолдану мүмкіндігі жойылмаса; талап қою осы кодекстің 131-бабы екінші бөлігінің талаптарына сәйкес келмесе және алдын ала тыңдағанға дейін кемшіліктерді жоюдың мүмкін еместігі анықталса;

**Айгерім ЕСЕНАМАНОВА,
Ақтөбе облысының мамандандырылған әкімшілік сотының судьясы**

арызды әрекетке қабілетсіз адам берсе; арызға оған қол қоюға немесе оны ұсынуға өкілеттіктері жоқ адам қол қойса; осы немесе басқа соттың іс жүргізуінде сол тараптар арасындағы сол нысана туралы дау бойынша және сол негіздер бойынша іс болса талап қоюды қайтара алады. Сондай-ақ, талап қоюшы берген талап қоюды кері қайтарып алса; соттың талаптарына қарамастан, істі оның қатысуынсыз талқылау туралы сұрамаған талап қоюшы сотқа екінші шақыру бойынша келмесе; мүддесі үшін іс қозғалған тұлға мәлімделген талапты қолдамаса; тараптар татуласу, медиация немесе дауды партисипативтік рәсім тәртібімен реттеу туралы келісім жасаса және оны сот бекітсе.

Бұл ретте, талап қоюды қайтару, осы баптың екінші бөлігінің 3), 5), 9), 11), 12), 13), 14), 15) және 17) тармақшаларын қоспағанда, сол жауапкерге сол нысана мен сол

негіздер туралы сотқа талап қоюмен қайтадан жүгінуге кедергі келтірмейтінін ескерген жөн.

ӘРПК тиімділігі жоғары

Мысалы, Ақтөбе облысының соттарында әкімшілік істерді қарайтын соттар бойынша 2024 жылдың 6 айында барлығы 550 әкімшілік талап қою аяқталып, қаралса, оның ішінде шешім шығарумен 226 іс қаралған, соттылығы бойынша 9 іс жолданса, 233 талап қою қайтарылған.

2025 жылдың сәйкес кезеңінде барлығы 611 әкімшілік талап түсіп, қаралса, оның ішінде шешім шығарумен 255 іс қаралған, соттылығы бойынша 6 іс жолданса, 112 талап қайтарумен қаралған.

Барлық қаралған істердің ішінен тараптардың татуласуы бойынша әкімшілік істердің 9,4%-ы, ал қайтару бойынша дауды реттеуге байланысты талаптарды қайтарып алу арқылы бұл көрсеткіш 18,3%-ды құрады.

Соңғы екі индикатордың жиынтығы барлық істердің 27,8% құрайды және істердің 1/3 бөлігін құрап, тараптардың дауларды дербес реттеуін куәландырады.

Қазіргі уақытта ӘРПК және оның қағидалары жоғары тиімділікті көрсетіп отыр. Осыған қарамастан, азаматтар мен заңды тұлғалардың мемлекеттік органдарға қарсы құқықтарын қорғау деңгейі үнемі өсіп отыратынын атап өткен жөн.

Отандық әкімшілік Әділет қалыптастыру бойынша соттар үнемі жұмыс жүргізеді, даулар бойынша сот практикасы белгіленеді.

ӨРТУРА

7. ХАБАРЛАНДЫРУ

1. «Ақмола облысының жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары басқармасы» мемлекеттік мекемесі (бұдан әрі – басқарма) 2025 жылғы 30 қазанда сағат 15.00-де Көкшетау қаласы, Абай көшесі, 89-үй, № 309 бөлме мекенжайы бойынша Ақмола облысындағы жолаушылар мен жүкті республикаішілік тұрақты автомобиль тасымалдарының бағдарларына қызмет көрсету құқығына конкурс өткізу туралы хабарлайды.

2. Конкурсқа келесі бағыттар пакеттері шығарылады:

Астана – Ерейментау, Астана – Қорғалжын, Астана – Партизанка, Астана – Атбасар Астана – Запорожье, Астана – Ақкөл, Астана - Аршалы – Михайловка, Астана – Новый Колунтау, Астана – Бестөбе, Астана – Егіндікөл – Бауманское, Астана – Ерейментау – Бозтал, Астана – Жалғызқұдық, Астана – Жолымбет, Астана – Изобильное, Астана – Мәдениет, Астана – Есіл, Астана – Шантөбе, Астана – Бурабай, Степногорск – Астана, Джаржинск – Арқалық (Қостанай облысы), Щучинск – Бурабай – Имантау (СҚО), Көкшетау – Арықбалық (СҚО), Көкшетау – Астана, Көкшетау – Рузаевка, Көкшетау – Чистополье (СҚО), Көкшетау – Астана (Журавлевка а/у), Көкшетау – Семей, Көкшетау – Новошиимское (СҚО), Көкшетау – Дружба (СҚО), Көкшетау – Ағынтай батыр (СҚО), Көкшетау – Светлый (СҚО), Көкшетау – Ильич (СҚО), Көкшетау – Калиновка (СҚО), Көкшетау – Павлодар, Көкшетау – Тайынша (СҚО), Көкшетау – Тайынша а/у Келлеровка (СҚО), Көкшетау – Терновка (СҚО), Көкшетау – Тихоокеанский (СҚО), Көкшетау – Мәдениет (СҚО), Көкшетау – Арық балық – Калмаккөл, Көкшетау – Казанка (СҚО), Көкшетау – Заградовка (СҚО), Көкшетау – Кішкенекөл (СҚО), Көкшетау – Нижний Бурлук (СҚО), Көкшетау – Чкалово (СҚО), Петропавл – Көкшетау – Рузаевка (СҚО), Петропавл – Степногорск, Петропавл – Щучинск, Петропавл – Бурабай, Петропавл – Көкшетау.

Конкурсқа қойылған лоттар туралы толық ақпаратты мына мекенжай бойынша: Көкшетау қаласы, Абай көшесі, 89, 319-каб. немесе тел/факс: 8 (716 2) 26-91-56 арқылы, сондай-ақ басқарманың ресми сайтынан <http://urt.akmo.gov.kz> алуға болады.

3. Конкурсқа меншік нысанына қарамастан, меншік құқығында немесе өзге де заңды негіздерде автокөлік құралдарын иеленуші кез келген жеке және заңды тұлғалар қатысуға құқылы.

4. Конкурсқа қатысуға тілек білдірушілер конкурстық құжаттар жиынтығын алуға жазбаша өтінімдерін басқармаға (Көкшетау қаласы, Абай көшесі, 89 ғимарат, № 319 кабинет) әкеліп тапсырулары тиіс.

5. Конкурс құжаттарын алуға өтінімдерді қабылдаудың және конкурсқа қатысуға өтінімдерді қабылдаудың соңғы мерзімі: 2025 жылғы 15 қазан күні.

6. 2025 жылғы 30 қыркүйек күні сағат 15.00-де конкурс комиссиясы басқарма ғимаратында конкурсты өткізу сұрақтары бойынша конкурс алды конференциясын өткізеді.

7. Анықтама телефондары: 8 (716-2) 26-91-56.

10. «TransCaspian Logistics» ЖШС (БСН 200940037934), өзінің жарғылық капиталын 1 195 000 000 теңге мөлшеріне дейін төмендететіні туралы мәлімдейді: 1 400 277 800 теңгеден 100 000 000 теңгеге дейін. Кредиторлардың талаптары хабарландыру жарияланған күннен бастап екі ай ішінде мына мекенжай бойынша қабылданады: ҚР, 050013 / А15Т6К6, Алматы қаласы, Бостандық ауданы, Н.Назарбаев даңғылы, 187Б, тел. +701 768 7814.

МҰРАГЕРЛІК

2. 2025 жылы 1 мамырда қайтыс болған Беисова Бектай Байдиллақызының артынан мұралық іс ашылды. Мұрагерлері немесе мұра туралы білгісі келгендер болса, нотариус Ф.А.Шардарбековке келулеріңіз керек. Мекенжайы: Қызылорда облысы, Шиелі ауданы, Шиелі кенті, Т.Рысқұлов көшесі, №5 ғимарат. Тел. 8 702 233 44 99.

3. 2025 жылы 17 шілдеде қайтыс болған Жағыпаров Самат Қанатұлының артынан мұралық іс ашылды. Мұрагерлері немесе мұра туралы білгісі келгендер болса, нотариус Ф.А.Шардарбековке келулеріңіз керек. Мекенжайы: Қызылорда облысы, Шиелі ауданы, Шиелі кенті, Т.Рысқұлов көшесі, №5 ғимарат. Тел. 8 702 233 44 99.

Баспасөз – 2025

Құрметті оқырман!

«Заң газеті» және «Юридическая газета» газеттеріне және «Заң» журналына жазылу жыл бойы жалғасады. Әр айдың 25-іне дейін жазылсаңыз, басылымдар келесі айдан бастап қолыңызға тиеді.

Біздің басылымдарға «Қазпошта» АҚ бөлімшелері, «Қазпресс» ЖШС дүңгіршектері және Алматы қаласындағы «Дауыс» жүйесі арқылы жазылуларыңызға болады.

Жазылу индекстері:

«Заң газеті»

жеке тұлғалар үшін – 65921, заңды тұлғалар үшін – 15921

✉ zanreklama@mail.ru

14. «Тобольский элеватор» ЖШС астық қолхаттарын ұстаушыларға Серіктестік қатысушыларының кезектен тыс жалпы жиналысының 2025 жылғы 22 қыркүйектегі шешімі негізінде Қостанай облысы, Таранов ауданы, Тобыл кентінің, Элеваторная көшесі, 6 мекенжайында орналасқан астық сақтау қоймаларының бірыңғай мүлкілік кешенін иеліктен шығару туралы мәміле бекітілгенін хабарлайды. «Астық туралы» Қазақстан Республикасы заңының 37-бабының 3-тармағына сәйкес астық қолхаттарын ұстаушылардың сақтау шартын мерзімінен бұрын бұзуға және астықты белгіленген тәртіппен қабылдауға немесе астық сақтау қоймасының жаңа иесімен сақтау шартын қайта жаңартуға құқығы сақталады.

18. Астана қаласы МАЭС-інің 2025 жылғы 16 қыркүйектегі анықтамасы негізінде «Қазақстан лифт құрылысы зауыты «KLZ» ЖШС-не (БСН 040340012417) қатысты оналту рәсімін қолдану бойынша іс жүргізу қозғалды. Талаптар келесі мекенжай бойынша қабылданады: Астана қаласы, Сарайшық көшесі, 7Б-үй, 96-пәтер, тел.: +7 707 220 00 47, (Астана қ. МАЭС судьясы А.К. Қусманованың хатшысының нөмірі – +7 778 010 57 90).

19. 2025 жылғы 28 қазанда сағат 11.00-де Алматы қаласы, Бостандық ауданы, Байтұрсынұлы көшесі, 104, «Renion Zylina Hotel» қонақ үйінің жанындағы мекенжайында: «Алматы қаласы, Байтұрсынұлы көшесі, 104 мекенжайында орналасқан қолданыстағы нысанды (қонақ үй кешенін) қайта құру» жобасы бойынша қоғамдық тыңдаулар өтеді. Қосымша ақпарат алу үшін мына телефонға хабарласыңыз: 8 777 244 11 22, e-mail: akhmetkulbaev@gmail.com.

20. «Swift Print» ЖШС (БСН 940240000844) «Print House Gerona» ЖШС-не (БСН 050740008188) қосылу арқылы қайта ұйымдастырылғаны туралы хабарлайды. Қайта ұйымдастыру шарттарына сәйкес «Print House Gerona» ЖШС жарғылық капиталы «Swift Print» ЖШС жарғылық капиталының мөлшерінен ұлғаймайды. Кредиторлардың талаптары осы хабарландыру жарияланған күннен бастап екі ай ішінде мына мекенжайда қабылданады: Алматы қаласы, Помяловский көшесі, 29/1 үй, тел.: 3989459.

21. «Print House Gerona» ЖШС (БСН 050740008188) және «Swift Print» ЖШС-не (БСН 940240000844) қосылу арқылы қайта ұйымдастырылғаны туралы хабарлайды. Қайта ұйымдастыру шарттарына сәйкес «Print House Gerona» ЖШС жарғылық капиталы «Swift Print» ЖШС жарғылық капиталының мөлшерінен ұлғаймайды. Кредиторлардың талаптары осы хабарландыру жарияланған күннен бастап екі ай ішінде мына мекенжайда қабылданады: Алматы қаласы, Помяловский көшесі, 29/1 үй, тел.: 3989459.

9. ХАБАРЛАНДЫРУ

1. Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары басқармасы 2025 жылғы 30 қазан күні сағат 11.00-де Петропавл қаласы, Интернационал көшесі, 61 үй, 304 кабинет мекенжайы бойынша жолаушылар мен багажды автомобильмен республикаішілік тұрақты тасымалдау маршруттарына қызмет көрсету құқығына арналған конкурс (бұдан әрі – Конкурс) өткізетіні туралы хабарлайды.

Конкурсқа қойылған лоттар туралы толық ақпаратты мына мекенжай бойынша Петропавл қаласы, Интернационал көшесі, 61 үй, 308 кабинет немесе тел. (87152) 33-11-17, 33-86-95 арқылы, сондай-ақ Басқарманың ресми сайтынан dptiad.sko.gov.kz алуға болады.

2. Конкурсқа меншік нысанына қарамастан, меншік құқығында немесе өзге де заңнама негіздерде автокөлік құралдарын иеленуші кез келген жеке және заңды тұлғалар қатыса алады.

3. Конкурсқа қатысуға тілек білдірушілер Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары басқармасына конкурстық құжаттардың жиынтығын алуға жазбаша өтінімді Петропавл қаласы, Интернационал көшесі, 61 үй, 308 кабинет мекенжайы бойынша ұсынуы тиіс.

4. Конкурстық құжаттарды алуға өтінімдерді қабылдаудың және Конкурсқа қатысуға өтінімдерді қабылдаудың соңғы мерзімі: 2025 жылғы 14 қазан сағат 18.00-ге дейін.

5. 2025 жылғы 30 қыркүйек күні сағат 11.00-де № 304 кабинетте конкурстық комиссия конкурсты өткізу мәселелері жөніндегі конкурс алдындағы конференцияны «Автомобиль көлігімен жолаушылар мен багажды тасымалдау қағидасына» енгізілген өзгерістер мен толықтыруларды ескере отырып, өткізеді.

6. Анықтама алу үшін телефондар: 8(7152) 33-11-17, 33-86-95. электрондық мекенжайы: uptiad@sqo.gov.kz

ТАРАТУ

4. «Айсана 2020» НЕСИЕ СЕРІКТЕСТІГІ ЖШС-і (БСН 140540023242) өзінің таратылатындығы туралы хабарлайды. Талап-шағымдар осы хабарландыру жарияланған күннен бастап екі ай мерзім ішінде мына мекенжайда қабылданады: ҚР, Қызылорда облысы, Шиелі ауданы, Ақмая ауылдық округі, Ақмая ауылы, Ким Ман Сан көшесі, 52-үй.

5. «A&J EXPRESS» ЖШС (БСН 210240026360) өзінің ерікті түрде таратылатыны туралы хабарлайды. Талап-шағымдар осы хабарландыру жарияланған күннен бастап екі ай мерзім ішінде мына мекенжайда қабылданады: ҚР, Алматы қаласы, Түркісіб ауданы, Бекмаханов көшесі, 95А ғимарат.

6. «Вектор АБК» ЖШС (БСН 200940023386) өзінің ерікті түрде таратылатыны туралы хабарлайды. Талап-шағымдар осы хабарландыру жарияланған күннен бастап екі ай мерзім ішінде мына мекенжайда қабылданады: ҚР, Ақмола облысы, Көкшетау қаласы, Бәйкен Әшімов көшесі, 236-үй.

11. «Кәсіптік оқыту орталығы» жеке меншік мекемесі (БСН 040140006811) өзінің ерікті түрде таратылатыны туралы хабарлайды. Талап-шағымдар осы хабарландыру жарияланған күннен бастап екі ай мерзім ішінде мына мекенжайда қабылданады: ҚР, Қарағанды облысы, Теміртау қаласы, Металлургтер даңғылы, 24-үй.

12. «Асабин» ЖШС (БСН 190740010891) өзінің ерікті түрде таратылатыны туралы хабарлайды. Талап-шағымдар осы хабарландыру жарияланған күннен бастап екі ай мерзім ішінде мына мекенжайда қабылданады: ҚР, Ақтөбе облысы, Ақтөбе қаласы, Алматы ауданы, Шоқан Уәлиханов көшесі, 35-үй.

13. «Виновный» ЖШС (БСН 190440011333) өзінің ерікті түрде таратылатыны туралы хабарлайды. Талап-шағымдар осы хабарландыру жарияланған күннен бастап екі ай мерзім ішінде мына мекенжайда қабылданады: ҚР, Шығыс Қазақстан облысы, Өскемен қаласы, Қазақстан көшесі, 62-ғимарат.

ЖК «Gold Capital» Нұр-Сұлтан қ., Абай көшесі, 78, 105-кеңсе. Тел.: 8 (7172) 52-02-11, 8(702)839-90-86.

«Sokrat-PV» Юридическое агентство ЖШС, Павлодар қаласы, Крупская көшесі, 61, кеңсе 23. Телефон: 87027159520; 87182221266 (жұмыс).

«Назар-1» фирмасы ЖШС («РУТА» ЖА), директоры Кривилова Татьяна Ивановна. Шымкент қ., Г.Ильяев көшесі, 47 (Шаймерденов к. бұрышы) RBK банктің жанында, Тел.: 8 (7252) 53-40-48. WhatsApp : +7-705-705-31-31. E-mail: nazar.reklama@gmail.com

ЖК «ТTrade and service», Алматы қ., ш/а Жетісу-3, 55/133.

ЖК «Аюбаева» Қарағанды қ., Жамбыл көшесі, 11. Тел.: 8 (7112) 42-00-71.

«Грация» ЖШС, Атырау қаласы, Махамбетов көшесі, 107-а, 2-бөлме, тел.: 32-14-29, 30-65-24, 8701 920 4538.

«ЮрСлужба» ЖШС, Көкшетау қ., Е. Әуелбеков көшесі, 129. Тел.: 8 (7162) 25-77-17, 8(747) 8097074.

«Версия-Пресс» ЖШС, Павлодар қ., Естай көшесі 40. Тел.: 8 (7182) 32-47-67, 32-49-04

Қалиасқаров Нұрлан Нұрғисынулы ЖК, Петропавл қ., К.Сүтішов көшесі, 58, 30-бөлме, 3-қабат. Тел.: 8 (7152) 46-02-57, ұялы тел.: 8 (777) 572-29-91, 8 (701) 315-54-59.

ЖК «Бакирова Г.», Шымкент қ., Желтоқсан көшесі, 18. Әділет Департаментінің жанында. Тел.: 8 705 714 58 77.

Михеева Ольга Станиславовна ЖК, Қостанай қ., Гоголь көшесі, 110, ВП 67 (Чехов-Гоголь көш. қиылысы), Тел.: 8-714-2-50-97-07, ұялы тел.: 8-7758847211, 8-7053506918.

«Озат-1» ЖШС, Ақтөбе қ., Алтынсарин көшесі 31. Тел.: 8 (7132) 40-41-05, ұялы тел.: 87774348344 және Ақтау қаласы.

ЖК «SAPA KZ» Атырау қаласы, ұялы тел.: 87781063779, e-mail: zan-at@mail.ru.

«Юридическая фирма «Консультант» ЖШС Орал қ., Л.Толстой көшесі, 28. Тел.: 8 (7112) 50-88-05.

8. Алматы қаласы энергетика және сумен жабдықтау басқармасының «Алматы Су» шаруашылық жүргізу құқығындағы мемлекеттік коммуналдық кәсіпорны ҚР ҰЭМ Табиғи монополияларды реттеу комитетінің Алматы қаласы бойынша департаментінің 2025 жылғы 22 қыркүйектегі №96-НҚ бұйрығына сәйкес және «Табиғи монополиялар туралы» Қазақстан Республикасы заңының 22-бабы 1-тармағының 1) тармақшасы мен ҚР Ұлттық экономика министрінің 2019 жылғы 19 қараша №90 бұйрығымен бекітілген Тарифтерді қалыптастыру қағидаларының 601-тармағының 1) тармақшасы негізінде 2025 жылғы 1 қазаннан 31 желтоқсанға дейін су бұру қызметтеріне тарифтердің, суды есепке алу аспаптары жоқ тұтынушылар үшін төлемақылар мөлшерінің енгізілуі туралы тұтынушыларды хабардар етеді.

Су бұру қызметтеріне тұтынушылар топтары бойынша сараланған тарифтер

Тұтынушылар топтарының атауы	2025 жылғы 1 қазаннан бастап 31 желтоқсанға дейін	
	ҚҚС-сыз, теңге/м³	12% ҚҚС-мен, теңге/м³
1 топ – жеке тұлғалар, жылу энергиясын өндіру процесінде өз мұқтаждарына су тұтыну көлемдері және ыстық сумен жабдықтау қызметтерін ұсыну кезінде (ыстық сумен жабдықтаудың ашық жүйесі кезінде) үстемелеп толтыру көлемдерінің шегінде жылу энергиясын өндірумен айналысатын ұйымдар, бекітілген нормативтік техникалық шығындар көлемдерінің шегінде жылу энергиясын берумен және таратумен айналысатын ұйымдар және сумен жабдықтау және (немесе) су бұру саласында реттеліп көрсетілетін қызметтерді ұсынатын ұйымдар:	52,07	58,32
2 топ – өзге де тұтынушылар – бірінші және үшінші топқа кірмейтін заңды тұлғалар:	152,21	170,48
3 топ – бюджет қаражаты есебінен ұсталатын ұйымдар:	96,09	107,62

Су бұру қызметтеріне суды есепке алу аспаптары жоқ тұтынушылар үшін төлемақылардың мөлшері

№ р/с	Атауы	2025 жылғы 1 қазаннан бастап 31 желтоқсанға дейін	
		теңге айына 1 адамға	12% ҚҚС-мен
1	Суық суды бұру	781,05	874,78
2	Апатты үй-жайлары бар, ескірген деп танылған көппәтерлі тұрғын үйлер, суды есепке алу аспаптарын орнатудың техникалық мүмкіндігі жоқ жалпыға ортақ пайдаланылатын орындары бар жатақханалар	279,62	313,17
3	Ыстық суды бұру	164,02	183,70

Толық ақпарат Кәсіпорынның ресми сайтында орналастырылған - www.almatysu.kz

23. Хабарлама «Прайм-Инвест» жауапкершілігі шектеулі серіктестігін «Construction Projects Ltd.» Жеке компаниясына қосылу нысанындағы қайта ұйымдастыру туралы

«Прайм-Инвест» жауапкершілігі шектеулі серіктестігі (Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес тіркелген заңды тұлға), бизнес сәйкестендіру нөмірі: 090840007399, орналасқан мекенжайы: Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Алматы ауданы, Алексей Петров көшесі, 24-үй, пошта индексі 010000) (бұдан әрі – «Серіктестік»), осы арқылы Серіктестіктің «Construction Projects Ltd.» Жеке компаниясына (Астана халықаралық қаржы орталығының заңнамасына сәйкес жеке компания түрінде тіркелген заңды тұлға, бизнес сәйкестендіру нөмірі: 240240900429, орналасқан мекенжайы: Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Есіл ауданы, Мәңгілік Ел даңғылы, 55/23-үй, 249, пошта индексі 205Т3Ф6) қосылу нысанындағы қайта ұйымдастырылатыны туралы хабарлайды. Кредит берушілердің талаптары осы хабарламаның жарияланған күнінен бастап екі ай ішінде келесі мекенжай бойынша қабылданады: Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Алматы ауданы, Алексей Петров көшесі, 24-үй, пошта индексі 010000.

24. Хабарлама «Construction Projects Ltd.» Жеке компаниясын «Прайм-Инвест» жауапкершілігі шектеулі серіктестігін «Construction Projects Ltd.» Жеке компаниясына қосу нысанындағы қайта ұйымдастыру туралы «Construction Projects Ltd.» Жеке компаниясы (Астана халықаралық қаржы орталығының заңнамасына сәйкес жеке компания түрінде тіркелген заңды тұлға, бизнес сәйкестендіру нөмірі: 240240900429, орналасқан мекенжайы: Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Есіл ауданы, Мәңгілік Ел даңғылы, 55/23-үй, 249, пошта индексі 205Т3Ф6) (бұдан әрі – «Компания»), осы арқылы Компанияның «Прайм-Инвест» жауапкершілігі шектеулі серіктестігін (Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес тіркелген заңды тұлға, бизнес сәйкестендіру нөмірі: 090840007399, орналасқан мекенжайы: Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Алматы ауданы, Алексей Петров көшесі, 24-үй, пошта индексі 010000) Компанияға қосу нысанындағы қайта ұйымдастырылатыны туралы хабарлайды. Кредит берушілердің талаптары осы хабарламаның жарияланған күнінен бастап екі ай ішінде келесі мекенжай бойынша қабылданады: Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Есіл ауданы, Мәңгілік Ел даңғылы, 55/23-үй, С.4 блогы, 133-кеңсе.

25. Тұтынушыларға арналған ақпарат «Қазсуар» РМК Солтүстік Қазақстан филиалы ҚР Су ресурстары және ирригация министрлігінің 2025 жылғы «25» қыркүйектегі № 245-НҚ бұйрығы негізінде 2025 жылғы 1 қазаннан «Тірек гидротехникалық құрылыстардың көмегімен жер үсті ағынын реттеу» реттелетін қызмет түрі бойынша тарифі ҚҚС есептемегенде 1 м3 су үшін 1,04 теңгені құрайтынын Сіздің назарыңызға жеткізеді.

15. «МФО Финакша» ЖШС (БСН 230440027191) ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту Агенттігіне микроқаржы қызметін жүзеге асыруға арналған лицензияның қолданылуын тоқтату туралы өтінішпен ерікті түрде жүгінгенін хабарлайды. Шағымдар хабарландыру жарияланған күннен бастап екі ай ішінде мына мекенжай бойынша қабылданады: Қарағанды қаласы, Строителей даңғылы, 13-үй.

16. «Office-shop.kz» ЖШС (БСН 181140015990) өзінің таратылатыны туралы хабарлайды. Талап-шағымдар осы хабарландыру жарияланған күннен бастап екі ай мерзім ішінде мына мекенжайда қабылданады: Алматы қаласы, Брусиловский көшесі, 46, 59, тел. +7 747 033 30 72.

17. «АИСТ Ломбард» ЖШС (БСН 200240009547) өз қызметін тоқтатыны туралы хабарлайды. Талаптар осы хабарландыру жарияланған күннен бастап екі ай ішінде келесі мекенжай бойынша қабылданады: Ақтөбе қаласы, Н.Шайкенов көшесі, 20-32, тел.: +7 701 209 88 38.

22. «HURTAN» ЖШС (БСН 241240013862) өзінің таратылғаны туралы хабарлайды. Шағымдар осы хабарландыру жарияланған күннен бастап екі ай ішінде мына мекенжай бойынша қабылданады: ҚР, Алматы қаласы, Наурызбай ауданы, Қалқаман-2 шағын ауданы, Аргынбаев көшесі, 52-үй, индекс 050000, тел. +7 702 804 2211.

ЖАРНАМА БӨЛІМІ:

Алматы қаласы
Тел.: (727)292-43-43

8 (708) 929-98-74

E-mail:

zanreklama@mail.ru

ЖАРНАМА ҚАБЫЛДАЙТЫН ОРЫНДАР:

«Media page.kz» ЖК, ZANGAZET.KZ - Алматы қаласы, Ақтоғұл көшесі, 4Б, 1 қабат, 1 кеңсе, www.zangazet.kz, WhatsApp: 8 707 388 40 80.

ИП «Profy Agency.kz» Тел. 8 705 185 75 73, 8 701 739 27 83, 8 747 280 09 12, 8 707 895 21 99. г.Алматы, пр.Абылай хана, 60, оф.509 e-mail: zan-info@mail.ru, www.zan-info.kz

«KAIROS» ЖК, Алматы қаласы, Жібек жолы даңғылы, 55, Пушкин көшесімен қиылысы, «Алма» СО, 4 қабат, ресепшн, тел.: 271-49-39, 8707 705-92-22. E-mail: kaldybayeva@mail.ru. Барлық хабарландыруды What's app бойынша қабылдаймыз.

26. БУХГАЛТЕРЛІК БАЛАНС
есепті кезең 2024 ж.

Индексі: № 1 - Б (баланс)
Мерзімділігі: жылдық
Ұсынылатындар: қаржы жылының нәтижелері бойынша жария мүдделі ұйымдар
Қайда ұсынылады: бағдарламалық қамтамасыз ету арқылы электрондық форматта қаржылық есептілік депозитарийіне
Тапсыру мерзімі: жыл сайын есептіден кейінгі жылдың 31 тамызынан кешіктірмей
Ескертпе: есепті толтыру бойынша түсіндіру «Бухгалтерлік баланс» әкімшілік деректерін жинауға арналған нысанға қосымшада келтірілген
Ұйымның атауы: «Әскери Құрылыс» АҚ
2024 жылғы «31» желтоқсандағы жағдай бойынша

Активтер	Жол коды	мың теңгемен	
		Есепті кезеңнің аяғында	Есепті кезеңнің басында
I. Қысқа мерзімді активтер:			
Ақша қаражаты және оның баламалары	010	227 261	598 487
Қысқа мерзімді амортизациялық құнмен бағаланған қаржылық активтер	011		
Қысқа мерзімді өзге жиынтық табыс арқылы әділ құнмен бағаланған қаржылық активтер	012		
Қысқа мерзімді пайда немесе залал арқылы әділ құнмен бағаланған қаржылық активтер	013		
Қысқа мерзімді туынды қаржылық құралдары	014		
Өзге де қысқа мерзімді қаржылық активтер	015	88 800	
Қысқа мерзімді саудалық және өзге де дебиторлық берешек	016	1 271 899	177 747
Жалдау бойынша қысқа мерзімді дебиторлық берешек	017	8 557	
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша қысқа мерзімді активтер	018		
Ағымдағы табыс салығы	019	141 146	3 318
Қорлар	020	92 854	467 083
Биологиялық активтер	021		
Өзге де қысқа мерзімді активтер	022	128 229	1 455 996
Қысқа мерзімді активтердің жиыны (010-жолдан бастап 022-жолды қоса алғандағы сомасы)	100	1 869 946	2 791 431
Сатуға арналған активтер (немесе істен шыққан топтар)	101		
II. Ұзақ мерзімді активтер			
Ұзақ мерзімді амортизациялық құнмен бағаланған қаржылық активтер	110		
Ұзақ мерзімді өзге жиынтық табыс арқылы әділ құнмен бағаланған қаржылық активтер	111		
Ұзақ мерзімді пайда немесе залал арқылы әділ құнмен бағаланған қаржылық активтер	112		
Ұзақ мерзімді туынды қаржылық құралдары	113		
Бастапқы құны бойынша есепке алынатын инвестициялар	114		
Үлестік қатысу әдісімен есепке алынатын инвестициялар	115		
Өзге де ұзақ мерзімді қаржылық активтері	116		
Ұзақ мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек	117		
Жалдау бойынша ұзақ қысқа мерзімді дебиторлық берешек	118		
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша ұзақ мерзімді активтер	119		
Инвестициялық мүлік	120		
Негізгі құралдар	121	174 506	1 167 833
Пайдалану құқығы түрі актив	122		
Биологиялық активтер	123		
Барлау және бағалау активтері	124		
Материалдық емес активтер	125	151	257
Кейінге қалдырылған салықтық активтер	126	305 962	232 523
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	127		
Ұзақ мерзімді активтердің жиыны (110-жолдан бастап 127-жолды қоса алғандағы сомасы)	200	480 619	1 400 613
Баланс (100-жол + 101-жол + 200-жол)		2 350 565	4 192 044
Міндеттеме және капитал			
III. Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Амортизациялық құнмен бағаланатын қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	210		
Пайда немесе залал арқылы әділ құнмен бағаланатын қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	211		
Қысқа мерзімді туынды қаржылық құралдары	212		
Өзге де қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	213	204 945	208 880
Қысқа мерзімді саудалық және өзге де кредиторлық берешек	214	2 599 116	3 183 732
Қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері	215	55 312	63 472
Табыс салығы бойынша ағымдағы салық міндеттемелері	216		6 477
Қызметкерлерге сыйақылар	217	4 523	5 357
Жалдау бойынша қысқа мерзімді берешек	218	29 367	29 059
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша қысқа мерзімді міндеттемелер	219	121 782	151 350
Мемлекеттік субсидиялар	220		
Төленетін дивидендтер	221		
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер	222	1 867 596	3 317 880
Қысқа мерзімді міндеттемелердің жиыны (210-жолдан бастап 222-жолды қоса алғандағы сомасы)	300	4 882 641	6 966 207
Сатуға арналған істен шыққан топтардың міндеттемелері	301		18 163
IV. Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Амортизациялық құнмен бағаланатын ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	310		
Пайда немесе залал арқылы әділ құнмен бағаланатын ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	311		
Ұзақ мерзімді туынды қаржылық құралдары	312		
Өзге де ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелері	313		
Ұзақ мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек	314	71 152	71 153
Ұзақ мерзімді бағалау міндеттемелері	315		
Кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер	316		
Қызметкерлерге берілетін сыйақылар	317		
Жалдау бойынша ұзақ мерзімді берешек	318		
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша ұзақ мерзімді міндеттемелер	319	243 344	346 327
Мемлекеттік субсидиялар	320		
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	321	27	27
Ұзақ мерзімді міндеттемелердің жиыны (310-321 аралығындағы жолдар сомасы)	400	314 523	417 507
Капитал			
Жарғылық (акционерлік) капитал	410	1 241 241	1 241 241
Эмиссиялық кіріс	411		
Сатып алынған меншікті үлестік құралдары	412		
Өзге жиынтық табыстың құрауыштары	413	4 237	97 293
Бөлінбеген пайда (жабылмаған залал)	414	(4 092 077)	(4 548 367)
Өзге капитал	415		
Меншік иелеріне тиесілі капиталдың жиыны (410-жолдан бастап 415-жолды қоса алғандағы сомасы)	420	(2 846 599)	(3 209 833)
Бақыламайтын меншік иелерінің үлесі	421		
Капиталдың барлығы (420-жол + 421-жол)	500	(2 846 599)	(3 209 833)
Баланс (300-жол + 301-жол + 400-жол + 500-жол)		2 350 565	4 192 044

Президент _____ **С. Шәйкенов**
Бас бухгалтер _____ **Ж. Сқақова**

Пайдалар мен залалдар туралы есеп
есепті кезең 2024 ж.

Индексі: № 2 – ОПУ
Кезеңділігі: жылдық
Ұсынылатындар: қаржы жылының нәтижелері бойынша жария мүдделі ұйымдар
Қайда ұсынылады: бағдарламалық қамтамасыз ету арқылы электрондық форматта қаржылық есептілік депозитарийіне
Тапсыру мерзімі: жыл сайын есептіден кейінгі жылдың 31 тамызынан кешіктірмей
Ескертпе: есепті толтыру бойынша түсіндіру «Пайдалар мен залалдар туралы есеп» әкімшілік деректерін жинауға арналған нысанға қосымшада келтірілген
Ұйымның атауы: «Әскери Құрылыс» АҚ
2024 жылғы «31» желтоқсандағы жағдай бойынша

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	мың теңгемен	
		Есепті кезеңге	Алдағы кезеңге
Түсім	010	5 428 715	11 696 789
Сатылған тауарлар мен қызметтердің өзіндік құны	011	(4 973 643)	(10 749 877)
Жалпы пайда (010-жол – 011-жол)	012	455 072	946 912
Сату бойынша шығыстар	013	-	-
Әкімшілік шығыстар	014	(407 947)	(860 595)
Операциялық пайда жиыны (залал) (+/- 012-жолдан 014-жолды қоса алғанда)	020	47 125	86 317
Қаржылық табыстар	021	5 950	8 562
Қаржылық шығыстар	022		
Үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің пайдасындағы (залалындағы) ұйымның үлесі	023		
Өзге табыстар	024	1 722 915	1 414 409
Өзге шығыстар	025	(1 424 430)	(935 597)
Салық салғанға дейінгі пайда (залал) (+/- 020-жолдан 025-жолды қоса алғанда)	100	351 560	573 691
Табыс салығы бойынша шығыстар (-) (кірістер (+))	101	73 440	91 661
Салық салғаннан кейін жалғасатын қызметтен түсетін пайда (залал) (100-жол + 101-жол)	200	425 000	665 352
Салық салғаннан кейін тоқтатылған қызметтен түсетін пайда (залал)	201		
Мыналарға қатысты бір жылғы пайда (200-жол + 201-жол):	300	425 000	665 352
негізгі ұйымның меншік иелері бақыламайтын меншік иелерінің үлесі			
Өзге де жиынтық табыс, барлығы (420-жолдан бастап 440-жолды қоса алғанда сомасы):	400	31 998	140 766
оның ішінде:			
өзге де жиынтық табыс арқылы әділ құнмен бағаланған борыш қаржылық құралдарды қайта бағалау	410		
үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің өзге де жиынтық табысындағы (залалындағы) үлесі	411		
мерзімі кейінге қалдырылған табыс салығы мөлшерлемесін өзгерту өсері	412		
ақша ағындарын хеджирлеу	413		
шетелдік ұйымдарға инвестициялар бойынша бағамдық айырма	414		
шетелдік операцияларға таза инвестицияларды хеджирлеу	415		
өзге де жиынтық табысының өзге де құрауыштары	416		
пайда (залал) құрамында қайта жіктеу кезіндегі түзету	417		
өзге де жиынтық табыс құрауыштарының салықтық өсері	418		

Кейінгі кезеңдерде (табысқа салынатын салықты шегергендегі) кірістерге немесе шығыстарға қайта жіктелген өзге де жиынтық табыстың жиынтығы	420		
негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді қайта бағалау	431	31 998	140 765
үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің өзге де жиынтық табысындағы (залалындағы) үлесі	432		
зейнетақы міндеттемелері бойынша актуарлық пайда (залал)	433		
өзге де жиынтық табыс құрауыштарының салықтық өсері	434		
өзге де жиынтық табыс арқылы әділ құнмен бағаланған үлестік қаржылық құралдарды қайта бағалау	435		
Кейінгі кезеңдерде (табысқа салынатын салықты шегергенде) кірістерге немесе шығыстарға қайта жіктеуіне жатпайтын өзге де жиынтық табыстың жиынтығы	440	31 998	
Жалпы жиынтық табыс (300-жол + 400-жол)	500	456 998	806 118
Мыналарға тиесілі жалпы жиынтық табыс:			
негізгі ұйымның меншік иелері			
Бақыламайтын меншік иелерінің үлесі			
Ақцияға шаққандағы пайда:	600		
оның ішінде:			
Ақцияға арналған базалық пайда:			
жалғасатын қызметтен			
тоқтатылған қызметтен			
Ақцияға арналған ажыратылған пайда:			
жалғасатын қызметтен			
тоқтатылған қызметтен			

Президент _____ **С. Шәйкенов**

Бас бухгалтер _____ **Ж. Сқақова**

Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп
(тікелей әдіс) есепті кезең 2024 ж.

Индексі: № 3 – ДДС-П
Кезеңділігі: жылдық
Ұсынылатындар: қаржы жылының нәтижелері бойынша жария мүдделі ұйымдар
Қайда ұсынылады: бағдарламалық қамтамасыз ету арқылы электрондық форматта қаржылық есептілік депозитарийіне
Ұсыну мерзімі: жыл сайын есептіден кейінгі жылдың 31 тамызынан кешіктірмей
Ескертпе: есепті толтыру бойынша түсіндірме «Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп (тікелей әдіс)» әкімшілік деректерін жинауға арналған нысанға қосымшада келтірілген
Ұйымның атауы: «Әскери Құрылыс» АҚ
2024 жылғы «31» желтоқсандағы жағдай бойынша

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	мың теңгемен	
		Есепті кезең үшін	Алдағы кезең үшін
I. Операциялық қызметтен түсетін ақша қаражатының қозғалысы			
1. Ақша қаражатының түсуі, барлығы (011-жолдан 016-жолды қоса алғанда сомасы)	010	4 230 583	15 400 487
оның ішінде:			
Тауарлар мен қызметтерді өткізу	011	3 512 638	9 578 171
өзге де түсім	012	1 008	1 008
сатып алушылардан, тапсырыс берушілерден алынған аванстар	013	290 751	5 138 545
сактандыру шарттары бойынша түсімдер	014		
алынған сыйақылар	015		
өзге де түсімдер	016	427 194	682 763
2. Ақша қаражатының шығуы, барлығы (021-жолдан бастап 027-жолды қоса алғанда сомасы)	020	4 990 093	14 340 233
оның ішінде:			
тауарлар мен қызметтер үшін өнім берушілерге төлемдер	021	3 441 712	8 822 778
тауарлар мен қызметтерді берушілерге берілген аванстар	022	4 466	4 292 360
еңбекақы төлеу бойынша төлемдер	023	92 932	195 847
сыйақы төлемдері	024		
сактандыру шарттары бойынша төлемдер	025	8 176	44 018
табыс салығы және бюджетке төленетін басқа да төлемдер	026	271 191	558 814

Капиталдағы өзгерістер туралы есеп
есепті кезең 2024 ж.

Индексі: № 5-ИК
Кезеңділігі: жылдық
Ұсынылатындар: қаржы жылының нәтижелері бойынша жария мүдделі ұйымдар
Қайда ұсынылады: бағдарламалық қамтамасыз ету арқылы электрондық форматта қаржылық есептілік депозитарийіне
Тапсыру мерзімі: есептіден кейінгі жылдың 31 тамызынан кешіктірмей жыл сайын
Ескертпе: есепті толтыру бойынша түсіндірме «Капиталдағы өзгерістер туралы есеп» әкімшілік деректерін жинауға арналған нысанға қосымшада келтірілген
Ұйымның атауы: «Әскери Құрылыс» АҚ
2024 жылғы «31» желтоқсандағы жағдай бойынша

Құрауыштардың атауы	Жол коды	Меншік иелеріне тиесілі капитал						Бақыланбайтын меншік иелерінің үлесі	Капитал жиыны
		Жарғылық (акционерлік) капитал	Қосымша төленген капитал	Эмиссиялық табыс	Сатып алынған меншік үлестік құралдар	Өзге жиынтық кіріс құрауыштары	Бөлінбеген пайда		
Алдыңғы жылдың 1 қаңтарына сальдо	010	120 000				2 959	(5 356 398)	(5 233 439)	
Есептік саясаттағы өзгеріс	011					1 914		1 914	
Қайта есептелген сальдо (010-жол +/- 011-жол)	100	120 000				2 959	(5 354 484)	(5 231 525)	
Жалпы жиынтық кіріс, барлығы (210-жол + 220-жол):	200					94 334	806 118	900 452	
Бір жылдағы пайда (залал)	210						806 115	806 118	
Өзге жиынтық кіріс, барлығы (221-ден 229 аралығындағы жолдар сомасы):	220	1 121 241				94 334	94 334		
оның ішінде:									
өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланған борыштық қаржы құралдарын қайта бағалау (салық тиімділігін алып тастағанда)	221								
өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланған үлестік қаржы құралдарын қайта бағалау (салық тиімділігін алып тастағанда)	222								
негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді қайта бағалау (салық тиімділі									